

Roosa Hintsala ja Sienna Peltokangas

Identtisten kaksosten kokemuksia oman identiteettinsä kehittymisestä nuoruudessaan

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveydenhoitaja AMK

Terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

25.4.2024

Tiivistelmä

Tekijät:	Roosa Hintsala & Sienna Peltokangas
Otsikko:	Identtisten kaksosten kokemuksia oman identiteettinsä kehittymisestä nuoruudessaan
Sivumäärä:	46 sivua + 3 liitettä
Aika:	25.4.2024
Tutkinto:	Terveystieteiden kandidaatti (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Terveystieteiden kandidaatin tutkinto-ohjelma
Ohjaaja:	Lehtori Tinja Kaivolampi

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata identtisten kaksosten kokemuksia oman identiteettinsä kehittymisestä nuoruuden aikana. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille, opiskelijoille sekä monikkoperheille identtisten kaksosten identiteetin kehittymisestä. Opinnäytetyön aiheesta ei ole juurikaan aikaisempaa tutkimustietoa, jonka vuoksi esille tullut tieto vahvistaa monikkoperheiden voimavaraisuutta sekä monikkolapsen kasvun tukemista. Aihetta tarkastellaan laadullisen tutkimuksen kokemusnäkökulmasta. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Suomen Monikkoperheet ry:n kanssa.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena teemahaastattelua hyödyntäen. Työn tulokset muodostuivat kahdeksan identtisen kaksosen haastatteluiden pohjalta. Aihe rajautui työn tarkkuuden vuoksi identtisiin kaksosiin, jotka olivat 23-vuotiaita tai vanhempia. Toteutushetkellä haastateltavat identtiset kaksoset olivat 23–49-vuotiaita. Haastatteluaineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että identtiset kaksoset kokevat oman identiteetin kehittymisen tärkeänä ja merkityksellisenä. Tulokset osoittavat identtisten kaksosten aidon tarpeen yksilölliselle kohtelulle ja yksilönä kohtaamiseen. Identiteetin kehittyminen koetaan sekä haastavana, että vapauttavana. Merkittävässä roolissa osana identiteetin kehittämisessä ovat perhe, ystävät ja muu yhteiskunta. Terveystieteiden rooli identiteetin tukemisessa on olematon, tukea identiteetin kehittymiseen ei ole osattu pyytää, eikä sitä ole tarjottu.

Opinnäytetyön tarjoamaa tietoa voidaan hyödyntää sosiaali- ja terveysalan työssä, sekä monikkoperheyhdistysten toiminnassa.

Avainsanat:	Identtinen kaksonen, kaksoset, identiteetti, yksilöllisyys, nuoruus, monikkoperheet, teemahaastattelu
-------------	---

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Authors: Roosa Hintsala & Sienna Peltokangas
Title: The Identical Twin Experience of Self Identity Development During Youth
Number of Pages: 46 pages + 3 appendices
Date: 25 April 2024

Degree: Bachelor of Health Care
Degree Programme: Public Health Nursing
Instructor: Tinja Kaivolahti, Senior Lecturer

The purpose of this thesis was to describe the experiences of identical twins in the development of their self-identity during their youth. The goal was to increase awareness and understanding among social and healthcare professionals, students, and multiple birth families about the development of self identity in young identical twins. The topic of the thesis has been scarcely researched, which is why the emerging information strengthens the resources of multiple birth families and supports the growth of twin children. The topic is examined from the perspective of qualitative research. The thesis was conducted in collaboration with the Finnish Multiple Births Association.

The thesis was conducted as a qualitative study utilizing theme interviews. The results of the study were based on interviews with eight identical twins. Due to the precision of the work, the topic was limited to identical twins who were 23 years old or older. At the time of implementation, the interviewed identical twins were aged 23–49 years. The interview data was analyzed using inductive content analysis.

The results showed that identical twins perceive the development of their own identity as important and meaningful. The results demonstrated the genuine need of identical twins for individual treatment and being encountered as individuals. The development of self-identity is experienced as both challenging and liberating. Family, friends, and society play a significant role in the development of identity. The role of healthcare in supporting identity is negligible and support for identity development has not been sought or provided.

The information provided by this thesis can be utilized in social and healthcare work, as well as in the activities of multiple births associations.

Keywords: Identical twin, twins, identity, individuality, youth, multiple birth family, theme interview

---

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkimuksen tausta ja keskeiset käsitteet	2
2.1	Suomen Monikkoperheet ry	2
2.2	Monikkoperhe	2
2.3	Kaksosuus	3
2.4	Identtinen kaksonen	4
2.5	Identiteetti	5
2.6	Identtisen kaksosen yksilöllisyys	6
2.7	Identiteettiprosessin tukeminen	7
2.8	Nuoruus	8
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys	9
4	Opinnäytetyön menetelmät	9
4.1	Laadullinen tutkimus	9
4.2	Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	10
4.3	Haastatteluaineiston keruu	11
4.4	Aineiston analyysimenetelmä	13
4.5	Aineistonhallinta	16
5	Tulokset	17
5.1	Kaksosten käsitys identiteetin määritelmästä	17
5.2	Identiteetin kehittymiseen vaikuttaneet tekijät	17
5.3	Kaksosesta eriytyminen nuoruudessa	18
5.4	Nuoruuden identiteetin kehityshaasteet	20
5.5	Ulkopuolisten henkilöiden rooli identiteetin kehittämisessä	21
5.5.1	Vanhempien rooli identiteetin kehittämisessä	21
5.5.2	Ystävien rooli identiteetin kehittämisessä	22
5.5.3	Terveystuon rooli identiteetin kehittämisessä	23
5.5.4	Muun yhteiskunnan rooli identiteetin kehittämisessä	24
5.6	Kaksosten identiteettikehitys: ymmärrystä ja kohtaamista	25
5.6.1	Tietoisuuden sekä tuen lisääminen terveydenhuoltoon	25
5.6.2	Neuvot ja toiveet kaksosten vanhemmille: yksilöllinen kasvatus avainasemassa	25
5.6.3	Yleiset neuvot: yksilönä kohtaamisen merkitys	26
6	Pohdinta	28

6.1	Tulosten tarkastelu	28
6.1.1	Kaksosten kokemuksia identiteetin kehittämisestä nuoruudessaan	28
6.1.2	Eriytymisen tarve omasta kaksosestaan nuoruudessa	29
6.1.3	Identtisen kaksosen identiteettikehityksen haasteet nuoruudessa	29
6.1.4	Ulkopuolisten henkilöiden rooli identiteetin muodostumisessa	30
6.1.5	Kaksosten kokemuspohjaisiin neuvoihin perustuva identiteettikehityksen ymmärrys	32
6.2	Eettisyys	32
6.3	Luotettavuus	35
7	Aiheen merkityksellisyys, johtopäätökset ja kehittämisehdotukset	37
	Lähteet	41
	Liitteet	
	Liite 1. Teemahaastattelun runko	
	Liite 2. Suostumus tutkimukseen osallistumisesta	
	Liite 3. Tiedote tutkimuksesta haastateltavalle	

1 Johdanto

Maailmanlaajuisesti kaksosia syntyy noin 1,6 miljoonaa vuosittain, joka on kolmannes enemmän kuin 1980-luvulla. Kaksosparien syntyvyyden nousuun on merkittävästi vaikuttanut monissa maissa viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana tulleet uudet lääketieteellisesti avustetut hedelmöitykset. (Monden & Pison & Smits 2021: 1666–1667.) Suomessa kaksosten syntyvyys on vuositasolla tällä hetkellä noin 600 kaksosparia (Hauhio & Heino & Gissler 2023).

Identtisten kaksosten esiintyvyys on noin kolmasosa kaikista kaksosista (Tiitinen 2023). Identtisten eli samanmunaisten kaksosraskauksien syntyvyys on miltei sama koko maailmassa (Grönholm & Kumpula & Huttunen & Kerppola-Pesu 2013: 10).

Perehtyessä identtisiä kaksosia käsittelevään tutkimusmateriaaliin on huomattu, että identtisten kaksosten nuoruuteen ajoittuvaa tutkimusta löytyy merkittävästi vähemmän kuin identtisten kaksosten vauva-, taapero- tai pikkulapsiaikaan ajoittuvaa tutkimusta. Aiheen löytämiseksi on tutustuttu hyvin kattavasti olemassa olevaan monikkonuoria käsittelevään tutkimustietoon. Yhden kirjallisuuskatsauksen jatkotutkimusehdotuksissa kehoitetaan tutkimaan identtisten kaksosten identiteetin kehittymistä kaksosten näkökulmasta. Tästä on muodostunut tämän opinnäytetyön aihe.

Vaikka identiteettiä kuvaillaan yhdeksi ihmis- ja yhteiskuntatieteiden tutkituimmaksi aiheeksi (Remes 2020: 1), on identiteettitutkimus identtisten kaksosten näkökulmasta kuitenkin erittäin vähäistä. Erityisesti tämä tekee tästä opinnäytetyön aiheesta merkityksellisen. Aihe on ajankohtainen kaksosparien syntyvyyden kasvun lisäksi myös, koska identiteetti on asia, joka kuuluu ihmisenä olemiseen, ja joka jokaisella ihmisellä kuuluu olla tai jota vähintään pyritään saavuttamaan (Monden ym. 2021: 1666; Brubaker & Cooper 2000: 27). Yhteisön vääränlainen asennoituminen kaksosten yksilöitymisen haastavaan prosessiin, voi olla vahingollista normaalille elämäntilalle ja kasvulle (Jalava 2020: 7). Aihe on näin ollen merkityksellinen identtisille kaksosille itselleen, monikkoperheille, sekä myös sosiaali- ja terveysalan tuleville kuin myös nykyisille ammattilaisille.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa kokemuskätkökulmasta, identtisten kaksosten oman identiteetin kehittymisestä, haastattelemalla identtisiä kaksosia. Ta-

voitteena on lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä identtisten kaksosten identiteetin kehittämisestä, josta hyötyvät sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, opiskelijat ja monikkoperheet. Identtisten kaksosten identiteetin kehityksestä ilmi tullut tieto vahvistaa ja lisää monikkoperheiden voimavaraisuutta, sekä antaa eväitä monikkolapsen kasvun tukemiseen. Opinnäytetyö on toteutettu kevään 2024 aikana yhteistyössä Suomen Monikkoperheet ry:n kanssa.

2 Tutkimuksen tausta ja keskeiset käsitteet

2.1 Suomen Monikkoperheet ry

Suomen Monikkoperheet ry on järjestö, joka perustettiin vuonna 1995. Järjestö toimii 16 alueellisen monikkoperheyhdistyksen valtakunnallisena kattojärjestönä tukemassa näiden toimintaa. Suomen Monikkoperheet ry tekee ennaltaehkäisevää työtä, joka auttaa perheitä jaksamaan ja lisää heidän hyvinvointiaan. Järjestö tuottaa neljästi vuodessa Monikkoperheet-lehden, jonka sisältö koostuu erilaisista asiantuntija-artikkeleista, kokemuksista ja kertomuksista monikkoarjesta, monikkojen ikäkausiin liittyvistä asioista, vanhemmuudesta sekä monikkojen nuoruudesta. Lisäksi Suomen Monikkoperheet ry antaa tietoa valtakunnallisesti tapahtuvista tapahtumista ja alueyhdistysten toiminnoista. (Suomen Monikkoperheet ry a, b, c, e.)

Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Suomen Monikkoperheet ry:n kanssa. Aihe monikkoihin liittyvään opinnäytetyöhön nousi Suomen Monikkoperheet ry:n tarpeista sekä toiveista, ja lopullinen aihe rajautui, kun tutkimustietoon tutustuessa löytyi jatkotutkimusehdotus identtisten kaksosten identiteetin kehittymisen tutkimisesta identtisten kaksosten näkökulmasta.

2.2 Monikkoperhe

Monikkoperheellä tarkoitetaan perhettä, johon on syntynyt tai on syntymässä samanikäisesti kaksoset, kolmoset tai jopa useampi lapsi kerralla. Vuosittain Suomessa syntyy kaksosia noin 600–650. Kolmosia syntyy huomattavasti vähemmän verrattuna kaksosiin, kolmosten syntyvyys on noin 5–10 kolmosta vuosittain. (Monimuotoiset perheet – verkosto.) Neloset ovat syntyneet viimeksi vuonna 2016 ja vitoset viimeksi vuonna 1977. (Suomen Monikkoperheet ry d.) Tästä voidaan päätellä, että nelos- tai viitossyntytykset ovat erittäin harvinaisia.

Suomessa monisikiö- tai kaksossyntyisten määrään lisäävästi vaikuttavat hedelmöityshoidot, synnyttäjien keski-ikä nousu sekä enenevässä määrin olevat synnyttäjät, joilla on kolme tai useampi synnytystä takana (Suomen Monikkoperheet ry f). Suomessa monikkolasten syntyvyys on aikaisemmin ollut tämänhetkistä korkeampi ja esimerkiksi vuonna 1950 kaksosia on syntynyt 1447, kun taas vuonna 2021 kaksossyntyisiä on ollut 635 (Suomen Monikkoperheet ry d). Toisaalta vuonna 1950 eläviä lapsia on syntynyt Suomeen 98 065, kun taas vuonna 2021 eläviä lapsia on syntynyt 49 594, eli lähestulkoon puolet vähemmän (Tilastokeskus). Tällä hetkellä monikkolasten syntyvyys on 1.3–1.4 % kaikista vuoden aikana tapahtuvista synnytyksistä (Suomen Monikkoperheet ry d). Monikkolasten syntyvyyden laskuun merkittävä tekijä on perheeseen yleinen pienentyminen (Research Group kaksostutkimus).

Monikkoraskaudet luokitellaan aina riskiraskauksiksi, sillä monikkoraskauteen liittyy kohonnut imeväiskuolleisuus (Research Group kaksostutkimus). Useat kaksoset syntyvät ennenaikaisina ja heidän syntymäpainonsa on normaalia matalampi, joista syntyy jo itessään komplikaatioiden riski (Monden ym. 2021: 1667). Kaksosraskauksiin liittyy aina myös kohonnut sikiökuoleman riski, jonka myötä äitiyspoliklinikkaseuranta on yksösraskauteen verrattavissa tiheämpää (Tiitinen 2023; Terveyskylä.fi). Kaksosraskauksissa komplikaatioiden riskit identtisten kaksosten kohdalla ovat suuremmat verrattuna epäidenttisiin (Tiitinen 2023).

Iso-Britanniassa tehdyn tutkimuksen mukaan terveydenhoitajilla ei ole riittävästi erikoiskoulutusta tai jatkuvaa ammatillista kehittymistä monikkoperheiden tarpeiden tukemiseen. Tämä heijastuu terveydenhoitajien haasteena tarjota riittävää tukea ja hoitoa, mikä vastaisi monikkoperheiden tarpeita. (Turville & Alamad & Denton & Cook & Harvey 2021.) Suomalainen kirjallisuuskatsaus, joka käsittelee neuvolassa työskentelevien terveydenhoitajien näkemyksiä monikkoperheiden kohtaamisesta, vahvistaa teoriaa siitä, että terveydenhoitajien tarjoama tuki ei ole riittävää monikkoperheille tai terveydenhoitajilla ei ole riittävästi tarvittavaa tietoa tai taitoa monikkoihin tai monikkoperheisiin liittyen (Lemetyinen & Suutari 2022).

2.3 Kaksosuus

Geneettisesti kaksostyyppisiä on kahdenlaisia: erimunaisia, jotka ovat epäidenttisiä, ja samanmunaisia, jotka ovat identtisiä (Research Group kaksostutkimus). Erimunaisen raskauden syynä on moniovulaatio, jossa kaksi munasolua hedelmöittyy samanaikaisesti (Epäidenttisten kaksosten alkuperä. 1996: 1248; Research Group kaksostutki-

mus). Erimunaiset kaksoset ovat kaksostyypeistä yleisemmät, heitä on kaksi kolmasosaa kaksosista (Tiitinen 2023). Samanmunaiset, eli monotsygoottiset tai identtiset kaksoset syntyvät yhdestä hedelmöittyneestä munasolusta, joka jakautuu kahdeksi (TwinsUK). Opinnäytteen aihe on rajattu identtisiin kaksosiin, ja identtistä kaksosta käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kaksosena elämä on erilaista biologisesti sekä psykologisesti verrattuna yksösen elämään. Biologisuudella tässä yhteydessä viitataan fyysisiin, geneettisiin ja kehollisiin tekijöihin, kuten syntymäpainoon, raskauden ja synnytyksen komplikaatioihin sekä geneettiseen perimään. Psykologisuus tässä yhteydessä tarkoittaa kaksosuuteen liittyvää mielen ja psyyken toimintaan liittyviä asioita, kuten tunnetiloja, käyttäytymistä, persoonallisia piirteitä sekä vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Kaksoset tarvitsevat lisäksi enemmän aikaa ja huomiota vanhemmiltaan kuin yksittäinen lapsi. Vanhempien on jaettava huomionsa molempien kaksosten välillä, mikä voi aiheuttaa haasteita. Kaksosuuteen liittyvä dynamiikka voi ilmetä kaksosriippuvuutena, jossa kaksoset ovat hyvin riippuvaisia toisistaan, sekä dominoivana tai alistuvana käyttäytymisenä kaksosten välillä, mikä voi vaikuttaa heidän väliseen suhteeseensa ja vuorovaikutukseen ympäristön kanssa. (Pulkinen & Vaalamo & Hietala & Kaprio & Rose 2003: 106.)

2.4 Identtinen kaksonen

Samamunaisia, eli monotsygoottisia kaksosia kutsutaan identtisiksi. Samanmunaiset kaksoset ovat aina samaa sukupuolta ja heidän geeniperimänsä on täysin samanlainen, eli identtinen. Tämä poikkeaa erimunaisista kaksosista, sillä erimunaiset kaksoset ovat keskimäärin toistensa kanssa yhtä samankaltaisia kuin perheen muiden sisarusien kanssa. (Research Group kaksostutkimus.) Vaikka identtiset kaksoset näyttävät samalta, he ovat täysin omia yksilöitään, joilla on omat persoonallisuutensa ja mielenkiinnon kohteensa (Madormo 2022). Täydellisesti saman geeniperimän lisäksi identtisillä kaksosilla on aina sama veriryhmä (Tiitinen 2023). Kaksosten identtisyys voidaan todeta jo raskausaikana, mikäli kaksoset jakavat saman istukan. Jos istukka ei ole kaksosilla yhteinen, voidaan identtisyys todeta DNA-testillä. (Suomen Monikkoperheet ry f; Fierro 2021.) Identtisten kaksosten esiintyvyys on noin kolmasosa kaikista kaksosista (Tiitinen 2023).

Hedelmöittyneen munasolun jakautumisen syytä ei tunneta. Tämänhetkisten tutkimusten valossa identtisten kaksosten saamista pidetään sattumana tai sattumanvaraisena. Perinnöllisyydellä ei tiedetä olevan siihen vaikutusta, vaikkakin on olemassa sukuja, joissa identtisten kaksosten esiintyvyys on suuri. (Fierro 2022.)

Identtisten eli samanmunaisten kaksosraskauksien syntyvyys on miltei sama koko maailmassa (Grönholm ym. 2013: 10). Epäidenttisistä kaksosista poiketen, identtisten kaksosten syntyvyyteen ei ole vaikutusta rodulla, maantieteellisellä sijainnilla tai äidin iällä. Identtisten kaksosten syntyvyys on pysynyt samana suhteessa aikaisempaan, vaikka yleisesti maailmalla kaksos- ja monikkolasten määrä on lisääntynyt. (Fierro 2022.)

2.5 Identiteetti

Identiteetillä viitataan käsitykseen omasta minuudesta. Identiteetti on käsitys omista ominaisuuksistaan ja omista sosiaalisista ryhmistään, sekä siitä millainen ihminen haluaa tulevaisuudessa olla. (Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2023.) Identiteetti on jokaisella ihmisellä henkilökohtainen ja se erottaa yksilön muista (Suomen Mielenterveys ry 2022). Usein nuoruuteen kuuluu erilaisten asioiden kokeilu, joiden avulla nuori selvittää omaa identiteettiään. Nuori saattaa vaihtaa usein esimerkiksi mielipidettä tai harrastusta, jotta hän pystyy kirkastamaan omaa identiteettiään. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2023.) Nykypäivänä identiteetti on käsitteenä erittäin laaja. On vaikea pukea käsite lyhyeksi tiivistelmäksi tai sanoiksi, jotta sen merkitys tulisi kokonaan ilmi. Yksinkertaisimmillaan ajatellaan identiteetikäsitteen vastaavan kysymykseen ”kuka olet?”. (Fearon 1999: 2–12.)

James Marcia tarkastelee identiteettiä käsitteenä, joka liittyy dynaamisesti yksilön omiin tarpeisiin, kykyihin, uskomuksiin ja henkilökohtaiseen historiaan. Marcian mukaan tällä tarkoitetaan sisäistä, itse luotua ja jatkuvasti muuttuvaa tapaa ajatella omista tarpeista, kyvyistä, uskomuksista ja omasta historiasta. Mitä paremmin tätä rakennetta kehitetään, sitä tietoisemmiksi yksilöt tulevat omasta ainutlaatuisuudestaan ja samankaltaisuudestaan muihin. Nämä yksilöt myös ymmärtävät paremmin omat vahvuutensa ja heikkoutensa selviytyessään elämässä. Toisaalta mitä vähemmän kehittynyt itserakenne on, sitä enemmän yksilö saattaa tuntea olonsa hämmentyneeksi omasta erilaisuudestaan muihin nähden, ja yksilö tarvitsee enemmän ulkoisia lähteitä arvioidakseen itseään. (Marcia 1980: 109–110.)

Identiteetin muodostus on Erik H. Eriksonin, vuonna 1954 käyttöön ottama käsite. Hänen teoriansa mukaan identiteetin kehitys on huipussaan nuoruusiässä, mutta ei rajoitu siihen, vaan jatkuu läpi elämän (Erikson 1956: 69). Identiteetikriisin myötä herää tunne, ettei tiedä kuka tai millainen on, jolloin omaa minuutta ja maailman kuvaa täytyy arvioida ja määrittää uudelleen. Jokainen meistä kohtaa väistämättä identiteetikriisin

tai -kriisejä elämänsä aikana. (Rodriquez 2022; Suomen Mielenterveys ry 2022.) Identiteetin kehittyminen nuoruudessa ei estä tulevia identiteetikriisejä, mutta hyvin muotoutunut identiteetti on joustava ja avoin tapahtuville muutoksille. Tämä avoimuus mahdollistaa elämän varrella lukuisia kertoja omaan identiteettiin omaksutun sisällön uudelleenjärjestämistä. Identiteetti vahvistuu aina lopulta jokaisen kriisin myötä. (Marcia 1980: 110.)

Tutkittaessa miesten identiteetin vaikutuksia suhteessa identiteettiasemaansa on havaittu, että korkean identiteetin omaavat suoriutuvat paremmin opiskeluissa ja heidän sosiaalinen käyttäytymisensä on parempaa, verrattuna matalan identiteetin omaaviin miespuolisiin henkilöihin. Havaittiin, että korkeampi identiteetti liittyy usein parempaan suoriutumiseen vaikeissa tehtävissä ja monipuolisempaan kognitiiviseen kykyyn, verrattuna matalaan identiteettiin. Matalan identiteetin omaavilla yksilöillä havaittiin suurempaa ahdistuneisuutta ja itsetunto-ongelmia. (Marcia 1980: 111–115.) Tutkimuksessa korkealla identiteetillä viitataan yksilöihin, jotka ovat omaksuneet oman identiteetin ja käsitelleet identiteettikysymyksiä myönteisellä tavalla. Matalalla identiteetillä taas viitataan yksilöihin, jotka eivät ole selkeästi ratkaisseet identiteettikysymyksiä tai ovat sitoutuneet vanhempien tai muiden ulkoisten vaikutteiden määrittelemiin rooleihin.

Identiteetin muodostuminen on kriittinen osa nuoren aikuisuuden ja murrosiän kehitystehtävistä. Identiteetin muodostuminen on tärkeä osa kasvua, ja vakaan identiteetin saavuttaminen on tutkitusti yhteydessä korkeampaan itsetuntoon, parempaan oman terveyden ylläpitoon sekä tyytyväisyyteen ihmissuhteissa. Vaikka identiteetti muodostuu koko elämän ajan, selkeän identiteetin muodostuminen edustaa tärkeää kehitysvaihetta, johon liittyy murrosiästä siirtyminen aikuisuuteen. (Phoenix 2001: 348–349.)

Ryhmään kuuluminen on perusta minuudelle ja ihmisen perustarve. Identiteetti ja oma minuus voivat rakentua vain suhteessa toisiin henkilöihin. Ystävien rooli korostuu erityisesti nuoruusiässä, jolloin identiteetin kehittymisen tiedetään olevan vahvimillaan. Tutkimusten valossa on huomattu, että vanhempien lisäksi ystävät ovat nuorelle merkittävä sosiaalinen tuki ja ystävät ovat tärkeitä nuoren yleiselle hyvinvoinnille. (Korkiamäki 2018: 12–13.)

2.6 Identtisen kaksosen yksilöllisyys

Tutkimusartikkelissa *How did I become me? Eli kuinka minusta tuli minä*, tutkittiin identtisten kaksosten yksilöllisyyden kehittymistä. Tutkimus osoitti, että identtisten kaksosten välillä voi olla merkittäviä eroja yksilöllisyyden kehityksessä. Samasta geneettisestä

perimästä sekä kasvuympäristöstä huolimatta kaksoset voivat kehittyä yksilöllisesti ja erottautua toisistaan monin tavoin. Kaksosten henkilökohtaiset kokemukset sekä vuorovaikutus ympäristön kanssa vaikuttavat siihen, miten he kehittyvät yksilöinä ja muokkaavat identiteettiään. Vanhempien roolilla ja kasvatustyyllillä on huomattavaa vaikutusta siihen, miten kaksoset kokevat ja ilmaisevat yksilöllisyyttään. (Määttä & Päiveröinen & Määttä & Uusiautti 2016: 37–38.) Monikkolapsen yksilöllisyys ja sen huomioon ottaminen on tärkeää jo lapsuudesta saakka. Sillä nähdään olevan positiivinen merkitys omaan henkilökohtaiseen kasvuun ja identiteetin kehitykseen. Lapsuudesta asti tuettu yksilöllisyys nähdään myös myöhemmin sujuvoittavan kaksosten välistä erillistymistä murrosiässä. (Suomen Monikkoperheet ry g; Koskinen 2016.) Yksilöllisyyttä voidaan tukea esimerkiksi antamalla lapselle aikaa molempien tai toisen vanhemman kanssa, ilman toista kaksosta (Kerppola & Heinonen 2024).

Murrosiässä identtinen kaksonen saattaa kokea tarvetta erottautua kaksosestaan sekä vahvistaa omaa yksilöllisyyttään ja identiteettiään. Erottautumisen tai erillistymisen tarve saattaa näkyä kaksosella toisesta kaksosesta poiketen erilaisilla vaatteilla, harrastuksilla tai ystävillä. Kaksonen voi kokea prosessin haastavana, mutta samaan aikaan vapauttavana. Erottautumisella kaksonen pyrkii löytämään omaa paikkaansa maailmassa ja rakentamaan omaa yksilöllisyyttään ja identiteettiään. (Määttä ym. 2016: 38.) Aiemman tutkimustiedon mukaan kaksoset usein erkanevat toisistaan ensimmäisen kerran koulutusmahdollisuuksien sekä uravalintojen myötä (Penninkilampi-Kerola & Moilanen & Kaprio 2005: 537).

2.7 Identiteettiprosessin tukeminen

Sosiaalinen ympäristö on keskeinen tekijä nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa (Marcia 1989: 406–409). Tärkeimmät vaikuttajat nuoren identiteettiprosessissa, erityisesti varhaisnuoruudessa, ovat todennäköisesti vanhemmat. Nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseksi vanhemmat voivat tarjota nuorille tietoa ja rohkaista tutustumaan erilaisiin esimerkkeihin. He voivat järjestää nuorille kokemuksia, jotka mahdollistavat itsensä tutkimista. Vanhemmat voivat rohkaista sitoutumaan asioihin, välittäen samalla viestiä siitä, että päätökset voivat olla alustavia ja päätöksen tuntuessa väärältä, on suositeltavaa tarkastella vaihtoehtoja ja yrittää uudelleen. (Archer & Waterman 1983: 206–208.) Vanhempien voi olla vaikea tukea lapsensa mahdollisuuksia tutkia ja kokeilla oman persoonallisuutensa erilaisia puolia, jos he ovat itse kasvaneet yhteiskunnassa, jossa piirteistä vain osaa arvostetaan, tai he eivät itse ole täysin tyytyväisiä omiin piirteisiinsä (Marcia 1989: 407).

Vaikka yksilöllisyyden tukeminen on ensisijaisesti vanhempien vastuulla, myös esimerkiksi ammattikasvattajien asenteella sekä tietoisuudella roolistaan yksilön identiteettikehityksessä on merkitystä (Jalava 2021). Nuoren identiteetti-prosessissa vaikuttavien aikuisten tehtävä on tarjota ennen kaikkea turvaa, sitten rakennetta, helpotusta ja jonkin tasoista ohjausta. Nuori pystyy esimerkiksi sitoutumaan asioihin paremmin, jos hän tietää, että epäonnistumiset ovat sallittuja ja niistä on turvallista puhua. (Marcia 1989: 406–407.)

2.8 Nuoruus

Nuoruus terminä ymmärretään yleisesti elämänjaksona, joka sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden välille (Degner 2006: 7). Nuoruusikä määritellään ajoittuvaksi noin ikävuosiin 12–22. Tarkemmin nuoruusikä voidaan jaotella kolmeen vaiheeseen, jotka ovat: varhaisnuoruus, rajoittuen ikävuosiin 12–14, varsinainen nuoruus eli keskinuoruus, rajoittuen ikävuosiin 15–17 sekä jälkinuoruus, rajoittuen ikävuosiin 18–22. (Aalto-Setälä & Marttunen 2007.)

Varhaisnuoruudessa tapahtuu nopeita ja suuria muutoksia. Lapsen vartalo alkaa muuttua aikuisen mittoihin, tunteet kuohuvat ja nuori alkaa irroittautumaan vanhemmistaan. Varhaisnuoruudessa usein myös seksuaalisuus herää, ja nuori voi alkaa etsimään omaa seksuaalisuuttaan. (Korhonen 2021.)

Keskinuoruudessa tunteet eivät kuohu enää samalla tavalla kuin varhaisnuoruudessa. Tällöin nuori totuttelee vartalonsa muutoksiin, ja tunne-elämä sekä ajattelu kypsyvät entisestään. Nuori saavuttaa aikuisen tason abstraktissa ajattelussa, toiminnanohjauksessa ja syy-seuraussuhteiden hahmottamisessa. Nuoren on mahdollista oman ajattelunsa kautta vaihtaa omia näkökantoja, hahmottaa asioiden seurauksia ja ennakoita tulevia tapahtuvia asioita. (Korhonen 2021.)

Jälkinuoruuden aikana tavoitteena on oman identiteetin muodostuminen, itsenäistyminen ja irtautuminen lapsuudenkodista. Jälkinuoruudessa nuori tekee merkityksellisiä valintoja sekä päätöksiä opiskeluidensa, oman ammattinsa ja haluamiensa ihmissuhteiden saralla. (Aalto-Setälä & Marttunen 2007.) Vanhemmilta tarvitaan kannustusta, hyväksyntää sekä ohjausta nuoren muodostaessa identiteettiään (Solantaus & Paavonen 2009).

Opinnäytetyössä kohderyhmänä ovat nuoruusiän ohittaneet, eli vähintään 23-vuotiaat identtiset kaksoset. Päätös ikärajaukseen syntyi Eriksonin tutkimusmateriaalin pohjalta,

jonka perusteella identiteetin kehitys on vilkkaimmillaan nuoruudessa (Erikson 1956: 66). Lisäksi haastateltavien rekrytoinnissa huomioidaan, ettei haastateltavan nuoruusajasta ole ajallisesti kulunut liian pitkää aikaa, minkä vuoksi muistot nuoruusvuosilta eivät välttämättä ole riittävän vahvana mielessä. Varsinaisesti tutkimukselle ei ole asetettu yläikärajaa.

Ihminen muistaa tärkeät tapahtumat tavalla, mikä säilyttää hänen nykyisen kuvansa itsestään. Muistot itsestä rakentuvat jatkuvasti uudelleen nykyhetken tunteiden ja asenteiden perusteella. Tämä voi aiheuttaa muistojen vääristymiä ajan kuluessa. Jopa elämän käännekohdat ovat alttiita muutoksille muiden muistojen tavoin. (Martikainen 2014.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla miten identtiset kaksoset kokevat oman identiteettinsä kehittymisen nuoruudessaan. Tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä identtisten kaksosten identiteetin kehittymisestä. Tästä hyötyvät sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, sosiaali- ja terveysalan opiskelijat sekä monikkoperheet. Identtisen kaksosen identiteetin kehittymisestä tuotava tieto vahvistaa monikkoperheiden voimavaroja sekä monikkolapsen kasvun tukemista. Tutkimuksellisenä tavoitteena on edellä mainittujen lisäksi saada vastauksia tutkimuskysymykseen.

Tutkimuskysymys, johon tällä opinnäytetyöllä haetaan vastausta, on

- Miten identtisen kaksosen oma identiteetti kehittyi nuoruudessaan?

4 Opinnäytetyön menetelmät

4.1 Laadullinen tutkimus

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää, joka on empiiristä tutkimusta. Empiirisessä tutkimuksessa lähdeaineistoa tuottavien, eli opinnäytetyössä haastateltavien, tunnistettavuus yksilönä minimoidaan. Laadullinen tutkimus sisältää kuitenkin myös teoreettista tietoa ja teoreettista analyysia, jolloin tunnistettavuus lähdeaineistolle tuodaan esiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 31–38.)

Laadulliselle tutkimusmenetelmälle ominaisesti, tässä opinnäytetyössä ei ole hypoteeseja (Eskola & Suoranta 1998: 19). Tämä tukee mahdollisuuksia toteuttaa tutkimusta ilman ennako-olettamuksia tutkimuksen tuloksista. Vähäinen tutkimustieto aiheesta tukee valintaa käyttää laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullista tutkimusta voidaan kutsua myös ymmärtäväksi tutkimukseksi, sillä laadullisessa tutkimuksessa yleensä pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä tutkimuksen kohteena olevan ihmisen näkökulmasta (Tuomi & Sarajärvi 2018: 26; Puusa & Juuti 2020: 114).

Tässä tutkimuksessa on käytetty aineistonkeruumenetelmänä haastattelua. Haastattelu on yksi yleisimpiä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä. Haastattelun idea on hyvin yksinkertainen: kysytään tutkimuksen kohteelta, mitä hän ajattelee tai miksi hän toimii kuten toimii. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 62–63.) Haastattelu voidaan mieltää tutkijan johdatteluksi keskusteluksi, jolle on etukäteen asetettu tietty tavoite (Puusa & Juuti 2020: 99). Haastattelusta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä henkilöllistä, suullista haastattelua, mutta sillä voidaan tarkoittaa myös esimerkiksi sähköpostihaastattelua. Ero liittyy haastateltavan toimintaan tiedonkeruuvaiheessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 62–63.) Tässä opinnäytetyössä tiedonkeruuvaihe suoritettiin suullisesti etäyhteydellä. Etäyhteys mahdollistaa monia samoja hyötyjä kuin kasvokkain tapahtuvat haastattelut. Lisäksi se mahdollistaa haastatteluiden toteuttamista tilanteissa, joissa haastateltavan ja haastattelijan välimatka on liian suuri. (Leavy 2022: 154.) Pari- tai ryhmähaastatteluiden sijaan menetelmäksi valikoitui yksilöhaastattelu, jolloin saadaan poistettua mahdollinen riski siitä, että muiden läsnäolo tai vastaukset vaikuttaisivat haastateltavien vastauksiin. Haastattelun tyyppiksi valikoitui teemahaastattelu.

4.2 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Teemahaastattelu on kohdennettu haastattelu, joka valitaan menetelmäksi esimerkiksi silloin, kun tiedetään, että kaikki haastateltavat ovat kokeneet tietyn tilanteen tai asian (Hirsjärvi & Hurme 2022: 101). Kaikki opinnäytetyössä haastateltavat ovat identtisiä kaksosia ja ovat muodostaneet omaa identiteettiään nuoruudessaan. Tämän perusteella voidaan todeta, että haastateltavat ovat kokeneet saman asian nuoruudessaan, kuitenkin kukin yksilöllisellä tavallaan.

Teemahaastatteluun kuuluu olennaisena osana tutkijan alustavasti hankkima teoreettinen tuntemus aiheen keskeisiin käsitteisiin liittyen. Tutkija perehtyy tutkittavan asian olennaisiin rakenteisiin, ilmiöihin ja kokonaiskuvaan ennen haastattelun toteuttamista. Tämän tutkijan hankkiman teoretiedon ja kokonaiskuvan perusteella tutkija muodostaa

teemahaastattelun rungon ja määrittää teemahaastattelun aihepiirit eli teemat. (Palonen & Kylmä 2022: 285–286; Eskola & Lätti & Vastamäki 2018: 41.) Teemahaastattelun rungon avulla haastattelut kohdistuvat haastateltavien omiin mielipiteisiin ja kokemuksiin niistä tilanteista tai aiheista, joita tutkija on jo ennakkoon tarkastellut ja arvioinut perehtymällä aiheen kokonaiskuvaan (Hirsjärvi & Hurme 2022: 101).

Teemahaastattelussa haastattelu kohdistetaan jo aikaisemmin mainittuihin ennalta määritettyihin teemoihin, joista keskustellaan apukysymyksien avulla (Hirsjärvi & Hurme 2022: 102–103). Haastattelussa on tärkeää antaa haastateltaville ääni ja kuunnella heidän näkemyksiään (Leavy 2022: 154). Teemahaastattelussa ei ole valmista lomaketta, jota seurataan jäsennellysti, vaan keskustelu etenee teemojen perusteella vapaasti ja joustavasti (Hirsjärvi & Hurme 2022: 102–103). Haastattelun aikana on huolehdittava, että jokainen teema tulee käsiteltyä haastateltavan kanssa. Teemojen painotukset voivat vaihdella haastattelusta toiseen. (Eskola ym. 2018: 30.)

Tutkimuskysymykseen peilaten opinnäytetyön teemahaastatteluun muodostui viisi teemaa: identtisen kaksosen kokemus, käsitys ja tietoperusta, identiteetin kehittymisen keskeiset käännekohtat, tekijät ja haasteet, identiteetin kehittymisen vaikutukset perhesuhteisiin, tuen tarve, tuen saatavuus ja tukimuodot, sekä vapaamuotoiset lisäykset. Näiden teemojen ympärille on rakennettu apukysymykset, joiden avulla aihealueet käytiin läpi haastatteluiden aikana. Teemahaastattelu luokitellaan puolistrukturoiduksi menetelmäksi, koska haastattelun teemat ovat kaikille samat, mutta kysymysmuotoa ei ole tarkkaan määritetty ja kysymysten järjestys voi vaihdella haastattelutilanteen mukaan (Hirsjärvi & hurme 2022: 103).

4.3 Haastatteluaineiston keruu

Haastateltavat ovat rekrytoitu opinnäytetyön tekijöiden omista kontakteista sekä yhteistyökumppanin, Suomen Monikkoperheet ry:n, sosiaalisen median kanavien kautta. Haastattelupyyntöteksti julkaistiin kaksi kertaa Suomen Monikkoperheet ry:n sosiaalisen median alustoilla. Yhteydenottoja haastatteluun liittyen tuli yhteensä 12, joista lopulta haastateltavaksi päätyi kahdeksan identtistä kaksosta. Opinnäytetyöhön haastateltavaksi ilmoittautuneista valittiin kaikista nuorimpia, kuitenkin yli 23-vuotiaita identtisiä kaksosia. Lopulliseen haastattelututkimuksen ikähaarukkaan vaikutti halukkaiden haastateltavien määrä sekä heidän ikäjakaumansa. Haastateltavien keski-ikä oli 33,5 vuotta ja ikähaarukka oli 23–49-vuotta. Tutkimukseen osallistui sekä miehiä että naisia, eikä rajausta sukupuolen suhteen opinnäytetyössä ollut. Tavoitteena haastatteluille oli aineiston kylläntyminen, jonka myötä haastateltavien määrä riippui haastatteluista

saadusta riittävästä määrästä tutkimusaineistoa. Viimeisten haastatteluiden kohdalla uusia näkökulmia ei noussut esille, jonka myötä pystyi päättämään aineiston kylläntymisen olevan riittävää.

Ennen haastattelua haastateltavat saivat sähköpostitse tiedotteen tutkimuksesta haastateltavalle (Liite 3), suostumus tutkimukseen osallistumisesta -sopimuslomakkeen (Liite 2) sekä teemahaastattelun apukysymykset, joiden avulla haastateltavat pystyivät valmistautumaan haastatteluun etukäteen, jolloin myös haastatteluaineistosta saatiin tarkempi sekä laajempi.

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, haastateltavan kanssa sovittuna ajankohdana, Zoom-verkkokokoustyövälineellä. Kaikki haastattelut toteutettiin kahden viikon aikana ja jokaisen haastattelun litterointi toteutui haastattelusta seuraavien päivien aikana. Lyhyin haastattelu kesti 15 minuuttia ja pisin haastattelu 45 minuuttia. Keskimäärin haastattelun kesto oli kuitenkin 25–30 minuuttia. Haastattelutilanteessa edettiin teemahaastattelurungon (liite 1) avulla, kuitenkin hyvin vapaamuotoisesti teemasta toiseen vaihdellen, riippuen haastattelun etenemisestä sekä aineistosta, jota haastateltava tuotti. Teemahaastattelu antoi vapauden palata teemoihin missä järjestyksessä tahansa ja tuottaa lisäkysymyksiä apukysymysten lisäksi, sekä mahdollisuuden kysyä tarkentavia kysymyksiä haastateltavalta. Kuitenkin haastattelun lopussa oli varmistettava, että kaikki teemahaastattelun teemat käytiin haastateltavan kanssa läpi. Teemahaastattelu vaati haastattelijalta osaamista joustavuuteen sekä rohkeutta mennä myös tarvittaessa hieman teeman ohi, mikäli se tuntui tarpeelliselta tai hyödylliseltä tiedonkeruun kannalta.

Haastattelut toteutettiin hyvän tieteellisen käytännön periaatteita noudattaen, rauhallisessa tilassa, jossa ei ollut muita kuin haastateltava sekä haastattelija. Ensimmäinen haastattelu toteutettiin niin sanotusti testihaastatteluna, kuitenkin niin, että haastateltavan tuottama merkityksellinen tutkimusaineisto on päässyt mukaan työhön. Ensimmäisen haastattelun jälkeen teemahaastattelun runkoa paranneltiin ja muovattiin paremmaksi toteutuneen haastattelun pohjalta. Tämän jälkeen loput seitsemän haastattelua tehtiin paranneltun teemahaastattelurungon avulla. Haastattelut tallennettiin tietokoneen kovalevylle sekä tietokoneen salasanan taakse että 7-zip sovelluksen avulla luotuun salasanalliseen kansioon, jonne on pääsy ainoastaan haastattelijalla. Tämän jälkeen haastatteluaineisto litteroitiin. Haastattelutallenteessa, sekä litteroidussa aineistossa on suojeltu haastateltavan anonymiteettiä. Ennen haastatteluja jokaisen haastateltavan henkilötiedot koodattiin. Koodaus tapahtui nimeämällä haastateltavat aakkosten avulla A-kirjaimesta J-kirjaimeen. Analyysivaiheessa koodattu tunnusmerkki kulki

mukana jokaisen ilmaisun perässä omalla koodausmerkillä, esimerkiksi (HA), jolloin H-kirjain kuvasi sanaa haastateltava ja tämän jälkeinen kirjain haastateltavalle annettua koodikirjainta.

4.4 Aineiston analyysimenetelmä

Aineistoa on kaikki tutkimuksessa tuotettava ja käsiteltävä materiaali. Laadullisissa tutkimuksissa yleisimmin käytetty analyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi voi olla aineistolähtöistä eli induktiivista tai teorialähtöistä eli deduktiivista. (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022: 215.) Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä eli induktiivista sisällönanalyysia. Aineistolähtöistä lähestymistapaa suositellaan, kun kyseessä on vähän tutkittu aihe, kuten tässä opinnäytetyössä. Aineistolähtöisessä analyysimenetelmässä tehdään luokittelu vasta analyysivaiheessa aineistoon perustuen, mikä tarkoittaa tässä työssä kaikkea litteroitua haastatteluaineistoa. (Elo ym. 2022: 218.)

Haastatteluaineiston analysoinnin valmisteluvaihe käynnistettiin litteroinnilla, eli haastattelun muuttamisella kirjalliseen muotoon. Litterointi toteutettiin tässä työssä sanatar-kasti, kuitenkin jättäen pois tapa, jolla haastateltava puhetta toi esiin. Toisin sanoen huokauksia, taukoja tai äänenpainoja ei litteroitu, sillä niillä ei nähty olevan merkitystä tämän opinnäytetyön kannalta. Haastattelun purkaminen tekstiksi muodostaa haastattelututkimuksen tutkimusaineiston (Ruusuvoori & Nikander 2017: 838–839). Litteroinnin jälkeen aineistoa luettiin sekä käytiin läpi huolellisesti useaan kertaan, jotta aineistosta muodostui hyvä kokonaiskuva. Tämän jälkeen aineistosta poimittiin kaikki analyysiyksiköt eli ajatuskokonaisuudet, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen. Ajatuskokonaisuudet ovat lauseita tai kappaleita, jotka sisältävät sisältönsä ja kontekstinsa kautta toisiinsa liittyviä näkökohtia (Graneheim & Lundman 2004: 106).

Aineiston analyysivaihe käynnistyi, kun kaikki tutkimuskysymyksiin vastaavat ajatuskokonaisuudet oli poimittu aineistosta. Analyysivaihe alkoi ajatuskokonaisuuksien, eli analyysiyksiköiden pelkistämällä. Yhdestä ajatuskokonaisuudesta voi tulla monta pelkistettyä ilmaisua. Tässä vaiheessa on tärkeää, ettei ilmaisun sisältö muutu tai tutkija tee siitä omaa tulkintaa. (Elo ym. 2022: 218–219.) Pelkistämisen jälkeen aineisto käytiin läpi vielä kertaalleen kokonaisuudessaan. Tämä varmisti, että kaikki tutkimuskysymykseen relevantit ajatuskokonaisuudet oli huolellisesti tunnistettu ja poimittu tutkimusaineistosta.

Analysointi eteni tämän jälkeen koodaukseen. Koodauksella tarkoitetaan sitä, että aineistoon tehdään jäsenteleviä merkintöjä kuten eri väreillä yliviivaamista. Koodaaminen linkittää aineiston osat toisiinsa sekä yhteiseen konseptiin (Coffey & Atkinson 1996: 27; Graneheim & Lundman 2004: 107). Koodaus on tapa järjestellä laadullista aineistoa ja se auttaa hallitsemaan aineiston kokonaisuutta ennen luokitteluvaihetta (Coffey & Atkinson 1996: 27; Elo ym. 2022: 220). Se mitä aineistosta koodataan ja mitä luokkia muodostetaan, riippuu aina osittain analyysin tarkoituksesta (Coffey & Atkinson 1996: 32). Tässä opinnäytetyössä koodaus yhdisti koko aineistoa jäsenneilysti yhteen. Koodauksen tavoitteena oli tunnistaa ja järjestellä yhteen ne analyysiyksiköt, jotka sisälsivät samaa tarkoittavia tai keskenään yhteydessä olevia teemoja, aihealueita ja ajatuksia. Tämä lähestymistapa edesauttoi aineiston todellisessa ymmärtämisessä ja sen erilaisten yhtenevien teemojen, näkökulmien ja ajatuskokonaisuuksien esiin tuomisen. Koodauksessa hyödynnettiin eri värejä, mikä auttoi visuaalisesti erottamaan ja kokomaan samankaltaiset ajatuskokonaisuudet. Eri haastatteluaineistojen vastaavat esiintyneet teemat tai ajatuskokonaisuudet yliviivattiin tietyillä väreillä sekä koottiin yhteen, osuvien otsikoiksi koodattujen kategorioiden alle. Värikoodaus helpotti erilaisten ajatuskokonaisuuksien tunnistamista ja järjestämistä.

Koodausvaihe opinnäytetyössä oli merkityksellisessä osassa, sillä se oli osaltansa perusta luokitteluvaiheen kehittelylle. Kun samankaltaiset ajatuskokonaisuudet oli ryhmitelty yhteen, alkoi hahmottua tulevia luokkia, jotka edustivat tutkimusaineiston luokitteluvaiheen osaa yläluokista, sekä pääluokkia. Toisin sanoen koodaus ei toiminut ainoastaan aineiston jäsennyksen ja ymmärryksen apuvälineenä, vaan oli myös tärkeä vaihe aineiston todellisen ymmärtämisen kannalta. Koodauksen kautta tutkimusaineisto alkoi konkreettisesti muotoutua yhteneväiseksi sekä selkeytyä, ja ohjasi luontevasti tutkimuksen seuraavaan vaiheeseen, eli luokitteluun.

Luokitteluvaihe on laadullisen sisältöanalyysin ydin (Graneheim & Lundman 2004: 207). Tarkkaan tehdyn koodausvaiheen jälkeen luokitteluvaiheeseen siirtyminen tuntui ohjautuvan luonnostaan. Tässä vaiheessa osa yläluokista sekä pääluokista oli hahmotunut, antaen hyvän käsityksen siitä miten koodattua aineistoa voi luokitella. Analyysi luokitteluvaiheessa toteutettiin taulukkomuotoisesti. Taulukoiden tekoa harjoiteltiin useaan otteeseen, mikä oli olennaista oikeanlaisen ja selkeän taulukointitavan löytämiseksi, sekä aineiston selkeän jaottelun ja johdonmukaisuuden pohja. Harjoittelun jälkeen siirryttiin tarkempien ja tarkasti kuvaavien alaluokkien hahmotteluun. Tämä vaihe vaati erityistä tarkkuutta ja kykyä tunnistaa yhteneviä asioita aineistosta. Pitämällä alaluokkien tarkkuustaso hyvin tarkkana, saatiin yksityiskohtainen kuvaus aineistosta, joka

yhdistyi yhteisiin alaluokkiin. Alaluokkien nimeämisessä on oltava huolellinen, sillä alaluokan nimen on kuvattava pelkistettyjen ilmaisujen sisältöä hyvin tarkasti. Lisäksi on tarkistettava, että kaikki pelkistetyt ilmaisut ovat varmasti oikeassa alaluokassa, ja että jokaisessa alaluokassa on luonnollisesti samaa tarkoittavat ilmaisut. (Elo ym. 2022: 220; Graneheim & Lundman 2004: 107.) Alaluokkien muodostumisen jälkeen aineiston analyysi eteni vertailemalla alaluokkia keskenään, jotta ne voitiin yhdistää hieman laajempiin yläluokkiin. Jokainen yläluokka nimettiin sen sisällön mukaisesti. Yhdistelevää luokittelua jatkettiin niin kauan, kuin tutkimuksen tarkoituksen kannalta oli tarpeellista. Lopulta nämä yläluokat yhdistyivät koodausvaiheessa hahmottuneisiin pääluokkiin, jotka edelleen tarkentuivat prosessin edetessä. Lopulta, kun taulukoiden viimeiset versiot oli muodostettu, saatiin kattava, johdonmukainen ja selkeä yleiskuva analyysistä, joka ulottui yksityiskohdista laajempiin luokkiin.

Taulukoita muodostui yhteensä yhdeksän kappaletta, joista jokainen taulukko käsitti yhden koko taulukkoa kuvaavan pääluokan. Jokaisessa taulukossa oli sarakkeet alkuperäiselle ilmaisulle, pelkistetylle ilmaisulle, alaluokille, yläluokille ja yhteiselle pääluokalle. Lisäksi jokaisessa taulukossa käytettiin hyödyksi värejä erilaisten luokkien tunnistamiseen ja taulukoiden selkeyttämiseen. Yläluokkia koko aineistosta muodostui yhteensä 21 kappaletta ja alaluokkia 52 kappaletta.

Tulosten raportointi aloitettiin raportoimalla ylimmät saavutetut pääluokat. Näistä muodostui alaotsikot, joiden alla kuvailtiin ylä- ja alaluokat. Tällä tavalla raportti kuvaa analyysin ja luokittelun etenemistä lukijalle selkeästi ja ymmärrettävästi. Alapuolelle on liitetty analyysin etenemistä kuvaava taulukko (Taulukko 1) luotettavuuden osoittamiseksi lukijalle. Tämän tarkoituksena on osoittaa, että tulokset ovat saavutettu yksinomaan analyysin perusteella. Raportoinnissa voidaan esittää autenttisia lainauksia alkuperäisaineistosta, kuitenkin niin, että tiedonantajan anonymiteetti säilyy. Näitä lainauksia tuodaan työssä esille, tuomaan haastateltavien konkreettiset näkökulmat näkyviin ja lisäämään tutkimuksen ymmärrettävyyttä sekä luotettavuutta. (Elo ym. 2022: 223.)

Taulukko 1. Esimerkki analyysin etenemisestä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Joskus siinä ehkä seiskaluokalla, niinku yläaste ikäisenä, niin alkoi pikkuhiljaa kiinnittää huomiota enemmän siihen et, kuka muu, kuka sitä on niinku yksilönä, eikä vaan niin kun toisena kakso-sena. (HC)	Seiskaluokalla heräsi pohdinta omasta yksilöllisyydestä kakso-sena ja siitä kuka muu on, kuin vaan kaksonen.	Oman minuuden haku yläasteella	Henkilökohtainen kasvu ja identiteetti	Identiteetin kehittymiseen vaikuttaneet tekijät
.. Mutta toki jos.. olisi joltain ammattihenkilöstä voinut saada jotain tukea, jotain neuvoja tai näin, niin olisihan ne voinut siinä tilanteessa helpottaa paljonkin.. (HH)	Ammattilaiselta saatu tuki olisi tiettyssä tilanteessa voinut helpottaa paljonkin.	Terveystuollosta ei tarjottu tukea, mutta siitä olisi ollut apua.	Terveystuollosta saatu tuki ei ollut riittävää.	Terveystuollosta saatu tuki ei ollut riittävää.

4.5 Aineistonhallinta

Aineiston oikeaoppisen ja johdonmukaisen hallitsemisen varmistamiseksi on tehty aineistonhallintasuunnitelma DMPTuulissa, sekä tietosuojaseloste haastateltaville. Aineistonhallintasuunnitelmassa määritellään, minkälaista aineistoa opinnäytetyössä kerätään sekä miten se tallennetaan, säilytetään ja tuhoetaan. Opinnäytetyössä kerätty aineisto on Zoom-verkkokokoustyövälineellä itse kerättyä MP4-muotoista haastattelun äänitallennetta. Tallenteet tallentuivat tietokoneen omalle kovalevyille, ja litteroitu äänitallenne tallennettiin Metropolian pilvipalveluihin. Pilvipalveluihin tallentaminen on litteroidun aineiston kohdalla mahdollista, kun Metropolian pilvipalveluehdot täyttyvät, eikä aineisto sisällä arkaluonteisia henkilötietoja.

Haastattelutallenteissa kuuluva ääni luokitellaan henkilötiedoksi. Tästä syystä on laadittu tietosuojaseloste, joka lähetettiin tutkimukseen osallistuville sähköpostin välityksellä. Litteroidussa aineistossa ei käytetä henkilötietoja. Henkilötiedot on koodattu jo

rekrytointivaiheessa tunnistamattomiksi, jonka lisäksi haastateltavia ohjeistettiin välttämään haastattelussa sellaisten asioiden mainitsemista, joista heidät voidaan epäsuorasti tunnistaa. Aineistoon on suojattu pääsy vain opinnäytetyön tekijöillä, eikä aineistoa luovuteta millekään taholle. Aineisto säilytetään 3,5 kuukauden ajan ja sitä ei jatkokäytetä. Opinnäytetyön tekijöillä on yhteinen vastuu aineiston keruusta, säilyttämisestä, varmuuskopioinnista sekä tuhoamisesta.

5 Tulokset

5.1 Kaksosten käsitys identiteetin määritelmästä

Kaikki kaksoset kokivat identiteetin määritelmän jollain tasolla samalla tavalla. Tutkimuksessa nousivat esille heidän henkilökohtaiset arvonsa, kokonaisvaltainen kokemus itsestään sekä käsitykset omasta persoonallisuudestaan ja yksilöllisyydestään.

Kokoaikainen niinku pysyvä kokemus siitä, että kuka mä niin kuin oikein olen, et semmonen niinku pohja kaikelle niinku minuudelle ja persoonallisuudelle ja semoiselle minäkäsitykselle. (HC)

Esille nousi myös kaksosidentiteetti, jonka kaksoset kokivat oman identiteetin rinnalla isona osana kokonaisvaltaista identiteettiään.

Mul on kanssa tosi vahva, niinku kaksosidentiteetti, joka on taas sitten.. mun omaa niinku erillistä henk.koht identiteettiä.. (HB)

5.2 Identiteetin kehittymiseen vaikuttaneet tekijät

Suurin vaikuttava tekijä identiteetin kehittymisessä oli nuoruudessa koettu henkilökohtainen kasvu. Tämä ilmeni henkilökohtaisten kokemusten seurauksena, yksilöllisenä ajatusten ja mielipiteiden kehityksenä. Kaksoset kuvailivat identiteetin kehitykseen vaikuttaneen enemmän tietyt ajanjaksot kuin yksittäiset käännekohtat. Ajanjaksoina esiin nousivat yläastevuodet, lukioaika sekä sairasteluun liittyvä ajanjakso, jolloin kaksosen oli pohdittava identiteettiään ilman liikuntaa ja urheilua. Identiteetin kehittymisen kannalta vaikuttavina elämäntapahtumina koettiin esimerkiksi parisuhteen päättyminen ja ammatillisten valintojen tekeminen.

Kaksoset kokivat, että identiteetin kehittymiseen vaikuttivat myös omien kiinnostuksen kohteiden muodostuminen ja esimerkiksi toiseen huoneeseen muuttaminen, mikä lisäsi kaksosen omaa tilaa. Lisäksi asuinpaikalla sekä asuinpaikasta toiseen muuttamisella

näyttää olleen vaikutusta identiteetin kehitykseen. Erityisesti merkityksellisenä koettiin nuoruuden kodista ja kaksosesta erilleen muuttaminen.

Isot asiat, mitkä on vaikuttanut niin ensin se, että mä muutin Jyväskylään.. Oli ihan muutamia päiviä koko elämän aikana, että me ei oltais nähty toisiamme.. Se oli varmasti tosi iso semmoinen yksilöllisen identiteetin kehittymistä niinku edistävä asia. (HJ)

Myös kaksosuus itsessään koettiin vaikuttavana tekijänä identiteetin kehityksessä. Se, minkälainen tai miten suuri vaikutus kaksosuudella identiteettikehityksen kannalta oli, koettiin vaihtelevana. Suurin osa haastateltavista kuitenkin koki, että kaksosuudesta kumpusi haasteita identiteetin kehityksen aikana. Kaksossuhdetta ei osattu kuvata muuttuneen muulla tavalla kuin eriytymisen, oman tilan ja omien mielenkiinnon kohteiden kehittymisen kautta, jolloin kaksoset luonnollisesti ottivat etäisyyttä toisistaan. Nämä muutokset eivät kuitenkaan pitkällä aikavälillä osoittautuneet merkittäviksi kaksosten välisessä suhteessa.

Kaksoset kokivat yläasteiässä yksilöllisyyden ja erillisyyden tarpeensa kasvaneen. He kuvailivat yksilöllisyyden tarpeen ilmenneen haluna osoittaa muille, millainen ihminen ja yksilö kaksosuuden takana on.

Meitä hyvin pitkälti vaikkapa ala-asteella käsiteltiin semmoisena niinku yksikkönä. Niin tota sit yläasteella rupes tuntumaan siltä, että haluaa, haluaa myös niinku olla yksilö. (HC)

5.3 Kaksosesta eriytyminen nuoruudessa

Osana identiteetin muodostumista korostui eriytyminen kaksosesta. Kaksosesta riippuen, jokainen kaksosista oli kokenut eriytymisen yläasteen tai toisen asteen koulutuksen aikana. Kaksosten kokeman eriytymisen pystyi selkeästi jakamaan neljään eri osa-alueeseen, jotka toistuivat osaltaan tai kokonaan haastateltavien välillä. Eriytymisen osa-alueet, jotka nousivat esille kaksosten kertomana, olivat: oma erillinen ulkoinen identiteetti, kaksosesta poikkeavuuden korostaminen, henkilökohtainen eriytyminen kaksosesta sekä kapinointi ja pelko eriytymistä kohtaan.

Oma erillinen ulkoinen identiteetti ilmeni kaksosilla haluna löytää ja toteuttaa omaa ulkoista vaate- tai hiustyylää. Kaksoset kuvasivat tätä toimintaa tekoina, joissa korostuu omien mieltymysten ja halujen toteuttaminen.

Juuri yläasteella, sitä rupes vähän niinku miettimään, että millasia vaatteita haluis ihan itse laittaa päälle.. (HC)

Oman poikkeavuuden tai erilaisuuden korostaminen ilmeni toisesta kaksosesta täysin poikkeavan toiminnan toteuttamisena ulkoisin merkein. Tässä yhteydessä kaksonen myös selvästi ilmaisi ja korosti omaa, kaksosesta poikkeavaa toimintaansa muille ympärillä oleville ihmisille. Erona oman erillisen ulkoisen identiteetin hakemiselle, tässä esille nousi oman toiminnan korostaminen ja halu sanoittaa eroavaisuutta. Toiminta näkyi muun muassa kaksonen haluna toteuttaa konkreettisesti täysin ääripään asioita verrattuna kaksoseen tai haluna korostaa muille täysin erilaista musiikkimakua. Oman poikkeavuuden korostaminen näkyi selkeästi toimintana, jossa kaksonen seurasi ensin toisen kaksonen toimintaa ja sen jälkeen toteutti oman toimintansa täydellisenä vastakohtana. Tässä eriytymisen osa-alueessa ei niinkään ollut kyse oman mielenkiinnon etsimisessä tai toteuttamisessa, vaan pikemminkin halusta olla poikkeava toisesta kaksosesta.

Siskolla oli pitkät mustat hiukset, niin mulla oli ihan lyhyet hiukset ja jos sisko laittoi mekon, niin mulla oli farkut. (HD)

Henkilökohtainen eriytyminen näkyi omana sosiaalisen piirin muodostumisena, johon sisältyi samalla myös etäisyyden ottaminen kaksosesta. Henkilökohtainen eriytyminen näkyi pääasiassa rauhallisempänä vaiheena, jolloin molemmat kaksosista toteuttivat samanaikaisesti omia mielenkiinnon kohteita, harrastuksia ja viettivät aikaa omissa kavერიipiireissä ilman toisen kaksonen läsnäoloa. Vaikka kaksoset eriytyessään toteuttivat omia mielenkiinnon kohteita ja olivat erillään toisistaan, esiintyi kaksosten välillä myös kilpailunhalua ja pyrkimystä omia itselleen asioita sekä kavereita. Kaksi kaksosista toi esille, että joko toinen tai molemmat kokivat kipua eriytymisen yhteydessä. Tämä johtui siitä, että kaksoset olivat eri aikoihin valmiita hakemaan eriytymistä, mikä aiheutti toiselle tai molemmille kipua liittyen eriytymiseen.

..Meillä on tullut ehkä vähän sitten eri vaiheissa semmoinen tarve vaikka erottautua toisesta.. Se on ollut tosi vaikea itselle, että väkisin pitää erottautua ja eritellä jotain kavereita.. (HH)

Mun sisko rupes seurustelemaan.. Minusta tuntuu, että silloin mulle jäi tilaa, jotenki niinku.. Itsenäistyä, että oli tavallaan luonteva sellainen vaihe, että mulle löytyi niitä omia tekemisiä, että yhtäkkiä mä vietinkin aikaa enemmän itsekseni. (HC)

Kaksosten kertomana erottautuminen ja eriytyminen nousivat esille myös osaltaan jännittävänä sekä riitoja ja kapinaa aiheuttavina asioina. Eriytyminen on tuntunut osaltaan loukkaavalta ja pelkoa herättävältä, koska se on vienyt kaksoset hetkellisesti erilleen toisistaan. Kaksosen kertomana nousi esille myös pelko, että toisesta kaksosesta kas-

vaisi kiinnostavampi ihminen. Kapina ja riitely esiintyi kaksosten välisenä riitaantumisenä, kapinointina muita ihmisiä vastaan sekä pyrkimyksenä saada muut ympärillä olevat huomaamaan heidän oma erillisyytensä ja eroavaisuutensa.

Siinä esiteini.. tai teinivaiheessa.. totta kai meillä tuli tosi vahva separaatiovaihe, jolloinka me niinku riideltiin ja tapeltiin tosi paljon. (HA)

5.4 Nuoruuden identiteetin kehityshaasteet

Kaikki identiteetin kehittymiseen liittyneet haasteet ovat tavalla tai toisella liittyneet kaksosuuteen. Kaksosuus on koettu jopa kaikista suurimpana identiteetin kehitykseen liittyvänä haasteena. Se on aiheuttanut niin ulkopuolelta tulevaa kuin myös sisältäpäin kumpuavaa vertailua kaksossisarukseen. Joissakin kaksosissa vertailu on aiheuttanut jopa vaikeuksia kyetä erittelemään itsensä kaksosestaan sekä näkemään itsensä ja kaksosensa väliset samankaltaisuudet sekä erot.

No on kyllä liittynyt haasteita ja mä uskon, että siihen oli just isosti vaikuttanut kaksosuus. (HJ)

Identiteetin kehittymiseen on vaikuttanut tosi paljon se, että on ollut ulkopuolelta tulevaa vertailua ja sitten itsestä tulevaa vertailua siihen kaksoseseen. Niin sitä on jotenkin.. peilannut sit siihenkin, että millainen mä oon ja.. on ollut vaikeeta välillä erottaa se.. että mitä meissä on samaa ja mitä meissä on eriä. (HH)

Kaksosesta rakentavalla tavalla erkaantuminen koettiin osin haasteellisena, ja identiteetin kehitykseen liittyvät tekijät aiheuttivat osaltaan kaksosten välillä ristiriitoja. Yhtenä merkittävänä kaksosuudesta kumpuavana haasteena identiteetin kehittämisessä koettiin kaksosten tarpeiden erilaisuus tai eriaikaisuus. Kaksoset kokivat ymmärretyksi tulemisen haasteita omien tarpeiden muuttuessa kaksossisaruksen tarpeista eriäviksi. Kaksoset kuvailivat näiden haasteiden olleen erittäin voimakkaita ja herättäneen paljon tunteita.

.. Kun on ollut niin erilaiset ne tarpeet.. niin on ollut vähän vaikeata sitten kaksoissiskon kanssa, että molemmat pystyisi tulemaan ymmärretyksi ja kuulluksi siinä tilanteessa. (HJ)

Tuntui, että kukaan ei ymmärtänyt sitä.. tai mun siskokin, niin hän melkein itki.. että miksi sä oot tommonen ja miksi sä et niinku haluakaan olla mun kanssa ja se koki sen tosi vaikeana, niinku sen mun kapinavaiheen. (HD)

Suurin osa kaksosuuteen liittyvistä identiteettikehityksen haasteista johtuivat sosiaalisesta ympäristöstä. Kaksoset kokivat, että sosiaalinen ympäristö suhtautui heihin usein yksikkönä ja kaksoseseen usein puolikkaana. Sosiaalinen ympäristö kohdisti kaksosiin

paljon vertailua, mutta toisaalta myös niputti kaksosia yhteen. Kaksosia on pidetty toisensa kopioina, ja kun heillä on ollut tarve kehittyä omiksi yksilöikseen, he ovat joutuneet rimpuilemaan irti kaksosuuden leimasta ja sosiaalisen ympäristön asettamista odotuksista.

Varmaan vaikein vaihe oli just se yläaste ja ehkä lukiokin, että sitä tavallaan niinkun rimpuileekin eroon sitten siitä kaksosuuden leimasta, että meidät niinku mielletään koko ajan vaan niin kun kaksosiksi, kun haluais tulla kohdatuksi yksilönä. (HC)

Vaikka identiteetin kehitykseen koettiin liittyvän paljon haasteita, erityisesti kaksosuudesta johtuvia, osa kaksosista koki, ettei identiteetin kehittymiseen liittynyt juurikaan haasteita. Parhaimmillaan kaksosuus koettiin identiteettikehityksen kannalta hyödylliseksi, kaksossuhteesta saadun tuen ja ymmärryksen kautta.

.. En mä ajattelisi, että se olisi haasteita tuonut.. päinvastoin.. se on ollut semmoinen hyvä tai neutraali asia.. mulla on kaksosen kanssa ollut semmoinen, että ymmärtää toista hirveän helposti ja hyvin.. Kun ymmärtää, niin sitten on helppo myös hyväksyä ja tukea.. (HF)

Että isossa kuvassa, musta tuntuu, että kuitenkin aika sillain tasaisesti tai jotenkin perinteisesti mennyt. (HG)

5.5 Ulkopuolisten henkilöiden rooli identiteetin kehittämisessä

Ulkopuolisten ihmisten koettiin pääosin vaikuttaneen merkittävästi kaksosen identiteettikehitykseen. Vaikuttavina rooleina esille nousivat vanhemmat, ystävät, terveydenhuolto ja muu yhteiskunta. Näiden vaikutukset näkyivät identiteettikehityksen kannalta positiivisena, negatiivisena ja joiltain osin hyvin neutraalina.

5.5.1 Vanhempien rooli identiteetin kehittämisessä

Yksikään kaksosista ei huomannut tai osannut kuvailla suhteensa vanhempiinsa muuttuneen erityisemmin oman identiteetin muodostuessa. Sen sijaan esille nousivat vanhempien sekä aktiivinen että passiivinen rooli tukemassa kaksosen yksilöllisyyttä, itsenäisyyttä ja identiteetin kehittymistä. Myös kaksosten kokemat haasteet ja puutteet vanhempien tuessa nousivat esille.

Passiivinen rooli vanhempien osalta ilmeni sanattomana vapauden ja tilan antamisena, kommentoimattomuutena sekä kaksosten välisenä päätöksenteko-oikeutena. Passiivista tukea saaneet kaksoset kuvailivat vanhempien pysyneen hieman loitommalla, jol-

loin kaksoset ovat rauhassa saaneet tehdä ja käsitellä eroja toistensa suhteen. Tällaista tukea saaneet kaksoset ovat aistineet, että vanhemmat luottavat heidän kykynsä käsitellä identiteetin kehittymiseen liittyviä tilanteita. Vanhemmat ovat nähneet nämä tilanteet luonnollisena osana kaksosuutta ja luottaneet kaksosten kykyyn selviytyä niistä itsenäisesti.

Ei he musta niinku suoraa mitenkään siihen kannustaneet, että pareminkin pysyvät ehkä pois tieltä, että eivät arvostelleet tai kommentoineet tai ottaneet mitenkää kantaa, aika pitkälti meidän annettii keskenämme niitä eroja tehdä ja myös käsitellä. (HC)

Aktiivinen rooli kaksosen identiteetin, yksilöllisyyden ja itsenäisyyden tukemisessa näkyi vanhempien sanoissa ja teoissa. Osa aktiivisesta tuesta oli juontanut juurensa kaksosen lapsuudesta tai vauvaiästä asti, jolloin kasvatuksessa oli korostunut aina yksilöllisyys, erilaisuus ja esimerkiksi erilaisiin vaatteisiin pukeminen vauvaiästä asti.

Äidilläkin on vahvana ajatus siitä, että kun me ollaan yksilöitä, niin meillä meidät sitten myöskin puettiin eri tavalla. (HA)

Haasteena tai puutteena identiteetin muodostumisen tukemisessa koettiin perheen sisällä tapahtuva kaksosten niputtaminen yhdeksi yksiköksi. Haastetta tai ymmärryksen puutetta koettiin myös tilanteessa, jossa kaksonen koki tarvetta eriytyä ennen toista kaksosta. Tämä herätti vanhemmissa sääliä jälkimmäistä kaksosta kohtaan, sillä aiemmin kaksoset olivat olleet erottamattomia.

Niinku oma perhe.. oli herkästi niputtamassa aina yhteen, ni tota vaikuttihan sekin jotenkin siihen, et jotenki oli ehkä se tunne, että voinks mä olla niinku ihan yksikkönä tässä, että kaikki vaan näkee meidät yhtenä. (HB)

5.5.2 Ystävien rooli identiteetin kehittämisessä

Ystävien rooli identiteetin kehittymisen muodostumisessa tai tukemisessa on korostunut erityisesti yläasteen alusta alkaen. Ystävien rooli on näkynyt yksilöllisyyttä vahvistavana ja identiteettikehitystä tukevana eri osa-alueilla.

Kaksosparien yhteisten ystävien kautta kaksoset ovat kokeneet merkityksellisyyttä oman identiteetin todentamisessa. Tämä ilmeni siten, että kaksosparien yhteiset ystävät ovat sekä omalla toiminnallaan että sanoillaan vahvistaneet tai tukeneet kaksosten eroavaisuuksia ja yksilöllisyyttä.

Se yksilöllisyyden vahvistus siinä tuntu jotenkin niin mahtavalta, et joku on niinku tajunnut tai nähnyt sen, että se mun oma identiteetti on niinku sittenkin ihan oikea juttu. (HB)

Kaksosen omien ystävien merkitys näkyi oman pärjäämisen ja erilaisuuden todentamisena muulle maailmalle sekä itselleen. Esille tuli myös täysin oman kaverin tai ystävän erityinen merkitys, jolloin kaksosen ei halunnut toisen kaksosen tutustuvan omaan kaveriinsa. Oman- tai omien ystävien löytäminen on auttanut kaksosta ymmärtämään ja selvittämään minkälaisien tai minkä tyylisten ihmisten seurassa hän itse viihtyy.

Halus kanssa just niitä omiakin kavereita ja olla niinku jotenkin korostetusti yksilö, niinku ns. Muille todistaakseen, mutta ehkä myös itellekin jollain tasolla, et on omiakin kavereita ja omia juttuja ja niinku pärjää yksin myöskin. (HB)

..On ollut tärkeää, että on löytänyt uusia ystäviä ja erilaisia ihmisiä ja eri tyyllisiä ihmisiä.. että on löytynyt se.. että minkälaisien ihmisten seurassa viihtyy ja näin edespäin. (HF)

Kaikista haastateltavista kaksosista yksi ei kokenut ystävien vaikuttaneen merkittävästi hänen oman identiteettinsä kehittymiseen. Sen sijaan tämä haastateltava kuvasi ystävien roolin olleen neutraali hänen identiteettinsä muodostumisessa.

5.5.3 Terveysthuollon rooli identiteetin kehittämisessä

Terveysthuollon rooli identtisten kaksosten identiteettikehityksessä on ollut hyvin pieni. Merkittävänä asiana esille nousi se, että kaksoset eivät olleet tietoisia mahdollisuudesta saada terveysthuollosta tukea identiteetin kehittämisprosessiin. Tukea ei tarjottu, eikä kaksoset osanneet sitä pyytää. Osa kaksosista koki, ettei tarvinnut tukea, kun taas toiset kaksoset totesivat, että jälkikäteen ajateltuna jonkinlainen tuen saaminen olisi voinut olla hyödyllistä.

Terveysthuollosta saatuun tukeen on oltu yhtä lailla tyytyväisiä, kuin tyytymättömiäkin. Yhtä kaksosta lukuun ottamatta kaikki ne kaksoset, jotka ilmaisivat tyytyväisyytensä terveysthuollosta saatuun tukeen, eivät olleet myöskään kokeneet tuen tarvetta.

.. Mä en välttämättä ihan hirveästi ole saanut tukea, mutta en mä kyllä ole ihan älyttömästi sitä hakenutkaan. (HJ)

No ei oikeastaan niinku sellaista, että olisi ollut niinku edes tarvetta tai ei ollut ehkä semmoista tilannetta missä olisi niinku tullut esille, että olisi tarvinnut tukea esimerkiksi kouluterveydenhoitajalta. (HD)

Jokainen terveysthuollon riittämättömän tuen puolesta puhunut kaksosen kertoi, että terveysthuollosta ei tarjottu tukea lainkaan. Toisin sanoen, kukaan haastatelluista kaksosista ei esittänyt konkreettista esimerkkiä terveysthuollosta saadusta tuesta.

Haastattelujen perusteella oman identiteetin kehittyminen ei ollut koskaan tullut terveydenhuollossa puheeksi.

Kaksoset kertoivat myös huolistaan liittyen terveydenhuollossa suhtautumiseen identtisiin kaksosiin. Osa kaksosista koki, että terveydenhuollossa oletettiin heidän terveysasioidensa olevan yhteisiä. Kaksoissisaruksen terveysongelmien oletettiin olevan samanlaiset kummallakin kaksosella. Lisäksi kaksosilla oli myös yhteisiä vastaanottoai-koja.

Ajatus oli, et sulla on varmaan nää kaikki samat ja sitten, ei mulla itse asiassa ole, mutta sitten ei oikein kuunnella loppuun, koska sehän on niin, että teillä on samat asiat ja vaivat. (HB)

5.5.4 Muun yhteiskunnan rooli identiteetin kehittämisessä

Muun yhteiskunnan rooli identiteetin kehittämisessä koettiin pääosin negatiivissävytteisessä valossa. Haastateltavat kokivat puutteita muun yhteiskunnan asenteissa ja odo- tuksissa, sekä oman yksilöllisyyden huomioimisessa.

Yhteiskunnan vaikutukset näkyivät pääasiassa auktoriteettiasemassa olevan opettajan tai muun aikuisen ja kaksosen välisessä vuorovaikutussuhteessa. Haastateltavat koki- vat nuoruusvuosien aikana toistensa välistä vertailua muiden aikuisten toimesta sekä esimerkiksi ääneen ihmettelyä siitä, kuinka toinen kaksonen suoriutuu kouluaineista heikommin verrattuna toiseen kaksoseen. Kaksoset kuvasivat auktoriteettiasemassa olevien aikuisten vertailun tuntuneen harmittavalta ja ahdistavalta. Haastateltavat koki- vat myös turhautumisen tunteita ja tarvetta yrittää näyttää muulle yhteiskunnalle omaa erilaisuuttaan, erillisyyttään ja yksilöllisyyttään. Vaikka useat kaksoset toivat erilaisuut- tansa esille ulkoisin merkein, nousi esille aikuisten vaikeus muistaa kaksosten nimiä tai erottaa heitä toisistaan. Kaksoset kuvasivat kokevansa aikuisilla olleen totuttu tapa pu- hutella kaksosia yhtenä parina, kuten kaksostyttöinä tai kaksosina erittelemättä heitä lainkaan yksilöiksi.

Ihan opettajista lähtien meitä puhuteltiin sukunimellä, "ne ja ne" kaksoset tai sitten tytöt, että kyllä se niinku tuntuu, että vanhempien ihmisten on vaikee yrittää muistaa meitä. (HC)

Kun ympäristö niputti herkästi yhteen, niin piti jotenkin pyristellä vastaan ja niinku vielä enemmän, et se oli tosi tärkeätä siis meille molemmille, et niinku me oltiin erillisiä kanssa. (HB)

5.6 Kaksosten identiteettikehitys: ymmärrystä ja kohtaamista

Kaksoset antoivat haastattelutilanteissa neuvoja ja ohjeita, jotka voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: terveydenhuoltoa koskevat neuvot, vanhempia ja kasvatusta koskevat neuvot sekä yleiset neuvot ihmisille, jotka kohtaavat identtisiä kaksosia. Useampi kaksonen korosti neuvojen perustuvan omiin kokemuksiinsa ja näkemyksiinsä. Ne keskittyivät erityisesti kaksosten kohtaamisen, huomioimisen ja ymmärryksen lisäämisen tärkeyteen.

5.6.1 Tietoisuuden sekä tuen lisääminen terveydenhuoltoon

Kaksosten terveydenhuollolle ilmi tuomat neuvot sisälsivät pääosin toiveita tietoisuuden ja osaamisen lisäämisestä sekä yleistietoa kaksosuudesta kaksosten näkökulmasta.

Jotkut kaksoset on tosi tiiviisti niinku läpi elämän yksikköjä, että kummallakaan ei välttämättä ole tarvetta erottua toisesta, vaikka se identiteetti kehittyykin, että joillakin on semmoinen. Sitten taas voi olla semmoisia kaksosia, jotka on ihan tosi nuoresta asti kulkenut ihan omia polkujaan ja omien kavereiden kanssa ja sitä kautta se identiteetti on sitten kehittynyt yksilölliseksi.. (HJ)

Kaksoset toivoivat, että terveydenhuollon ammattilaiset, jotka kohtaavat nuoria identtisiä kaksosia työssään, olisivat paremmin tietoisia identtisten kaksosten identiteetti-kehityksestä ja siihen liittyvistä tekijöistä. Lisäksi kaksoset toivoivat, että kyseiset ammattilaiset osaisivat tietoisuuden lisäämisen myötä kohdentaa sekä tarjota enemmän tukea identtisille kaksosille.

.. Kaksosuus on vaikuttanut tosi paljon identiteetin kehittymiseen. Niin ehkä se, että sitten terveydenhuollossa olisi tietoisuutta siitä ja sen kautta sitten ehkä osattaisiin myös kohdistaa tukea vaikka identtisille kaksosille ja, että sitä tarjottaisiinkin.. (HH)

.. Että ymmärrettäisiin, että identiteetin kehittyminen voi olla tosi erilaista monikkonuorilla.. se voi olla monikkonuorille tosi paljon vaikeampaa, koska siinä nimenomaan haetaan sitä minuutta ja kuka niinku minä oon, koska on kuitenkin se toinen.. (HJ)

5.6.2 Neuvot ja toiveet kaksosten vanhemmille: yksilöllinen kasvatus avainasemassa

Kaksosten vanhemmilleen antamissaan toiveissa tai neuvoissa toistui useaan otteeseen toive siitä, että kaksosia kohdattaisiin ja kohdeltaisiin yksilöinä. Kaksosten vas-

tauksissa nousi esille kaksosten välisten eroavaisuuksien tukemisen merkitys identiteetin kehittämisessä. Useassa haastattelussa nousi ilmi, että kaksosten välisten pienimpienkin eroavaisuuksien tunnistaminen, ymmärtäminen sekä tukeminen, koetaan identiteettikehityksen kannalta merkitykselliseksi. Kaksoset toivovat, että kaksossisarusten välisiä eroavaisuuksia, esimerkiksi mielenkiinnon kohteissa, ei vertailtaisi, vaan niitä pidettäisiin yhtä arvokkaina keskenään.

Vanhemmille antaisin semmoisen neuvon, että se on tosi tärkeätä, että ihan pienestä asti kannustetaan ja tuetaan myös niissä eroavaisuuksissa. (HH)

Oma mielipide vanhemmille on se, että kasvattaa lasta yksilönä, ei yhdessä yksikkönä. (HA)

Kaksoset toivoivat vanhemmiltaan ymmärrystä ja tilaa oman identiteetin muodostamiseen. Lisäksi vastauksissa nousi esiin ehdotus siitä, että identtisiä kaksosia kannustettaisiin kokeilemaan myös toisistaan eroavia ratkaisuja, liittyen esimerkiksi harrastuksiin.

5.6.3 Yleiset neuvot: yksilönä kohtaamisen merkitys

Haastattelut sisälsivät vanhemmille ja terveydenhuollolle osoitettujen neuvojen lisäksi myös paljon yleisiä neuvoja sekä yleistä tietoa kaksosuudesta, joita kaksoset pitivät merkityksellisenä tuoda haastatteluissa ilmi.

Tuloksista nousi toistamiseen selkeästi esille yksilönä kohtaamisen merkitys. Kaksoset korostivat yksilönä kohtaamisen tärkeyttä monin eri tavoin ilmaistuna. He toivat esille myös omaa pohdintaa ja osaltaan ymmärrystä siitä, että yksilöllisen kohtaamisen toteuttaminen saattaa olla haastavaa, identtisten kaksosten ollessa monilta osin hyvin samankaltaisia. Kaksoset ilmaisivat, kuinka tärkeää olisi nähdä ihminen kaksosuuden takana, eikä kohdattaisi osana kaksosuutta, puolikkaana tai jonkinlaisena objektina, vaan täysin omana yksilönä.

.. Kaksonenkin, samalla lailla kuin kuka tahansa muu.. toivoo tulevansa kohdatuksi omana itsenään ja vähän niinku itse yksin arvokkaana, eikä silleen, että se siisti juttu on se, että sulla on tuommainen erikoinen juttu, että sä oot kaksonen.. (HG)

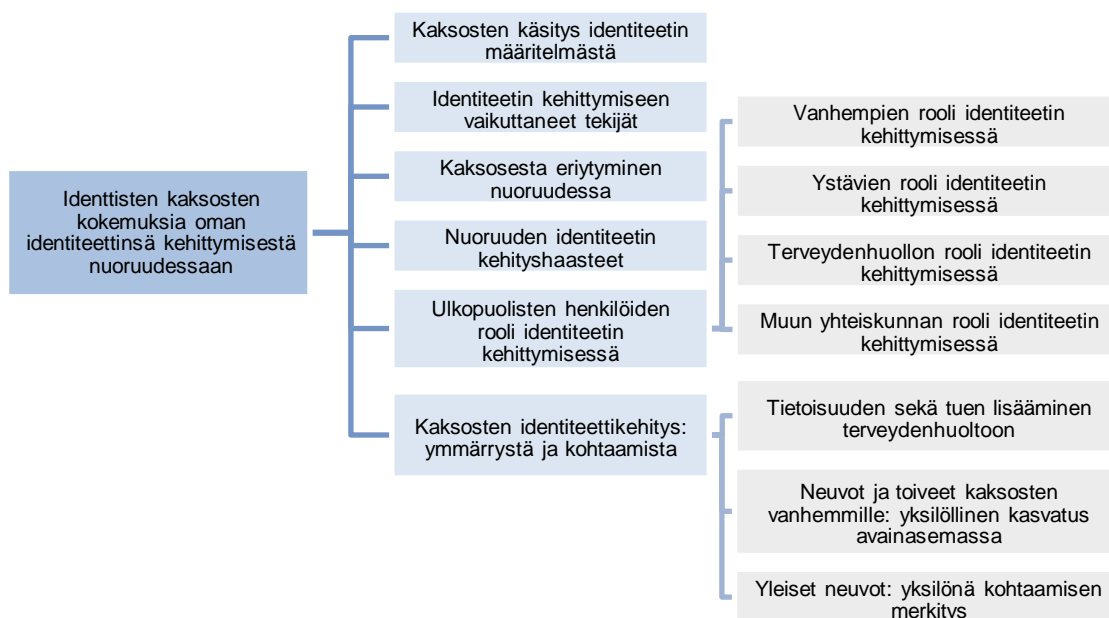
.. Että nähtäisiin ja kohdeltaisiin myös silleen enemmän, tai en mä tiedä enemmän, mutta siis, että kohdeltaisiin yksilönä. Muistettaisiin kohdella, vaikka ne on tosi samanlaisia, ne näyttää ihan samalta ja on samoja kiinnostuksen kohteita ja luonteenpiirteitä, niin ne on kuitenkin yksilöitä.. (HH)

Yksilönä kohtaamisen merkitykseen liittyen ilmeni toiveita siitä, että kaksosia kuunneltaisiin enemmän ja vältettäisiin heidän niputtamistansa yhteen sekä vertailua. Kaksoset toivoivat ymmärrystä, vapautta ja tilaa sekä sitä, että ihmisillä olisi vähemmän ennakkoletuksia esimerkiksi kaksosten ajatuksista tai mielipiteistä.

.. Nuorempana oli joskus semmoisia tilanteita, että vähän ärsytti, jos joku oli silleen.. että ”No sulla ei ole varmaan eriävää mielipidettä” tai joku tällöinen kommentti, niin ne on saattanut vähän ärsyttää, koska on ihan hyvin voinut olla joku omakin mielipide. Niin sitten jos olettaa, että ei ole eriävää mielipidettä, niin mun pitää perustella, että mulla on tällöinen mielipide ja, että ei sillä ole mitään väliä mitä mieltä mun kaksonen on.. (HF)

Tärkeintä olisi niinku se, että kaksosia kuunnellaan, että heiltä itseltään kysyttäisiin, ettei ajatella sitten niinkään, että kun on kaksonen, niin sitten te varmasti haluatte tehdä näin ja näin. (HC)

Neuvot sisälsivät jonkin verran myös kaksosten omia pohdintoja, jolloin kyse ei ollut suoraan neuvoista, vaan arvokkaista ajatuksista liittyen kaksosuuteen. Kaksoset kokevat, että kaksossisaruksia on erilaisia, ja että on hyväksyttävää olla keskenään samantyyliä tai hyvin erilaisia. Kaksoset toivoivat, ettei ulkopuolisilla ihmisillä olisi tällöin suhteen ennakkoletuksia.

Kuvio 1. Tutkimuksen tulokset voidaan jakaa kategorioihin, jotka on avattu kuviossa.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Tässä työssä suora tutkimustulosten vertailu on haastavaa, koska tutkimuksia identtisen kaksosen oman identiteetin kehittämisestä ei tällä hetkellä juurikaan ole. Vertailussa hyödynnetään kuitenkin tutkimuksia monikkonuorista ja kaksosuudesta sekä tutkimusaineistoa identiteetin kehittämisestä ja sen sisältämistä vaiheista. Näkökulmia, joita tuloksista on noussut esille, tukee osaltaan tutkimustieto, joka ei liity täysin suoraan viivaisesti identtisen kaksosen oman identiteetin kehittämiseen, mutta on sovellettavissa asianmukaisesti tulosten vertailuun.

6.1.1 Kaksosten kokemuksia identiteetin kehittämisestä nuoruudessaan

Kaksosten käsitykset identiteetin määritelmästä olivat samankaltaisia ja ne käsittivät kokonaiskuvaa itsestään sekä omasta minuudestaan. Aikaisempaan teorian tietoon pohjaten, haastateltavien käsitys identiteetin määritelmästä tukee teorian tietoa: yksinkertaisimmillaan ajatellaan identiteettikäsitteen vastaavan kysymykseen ”kuka olet?” (Fearon 1999: 12).

Kaksoset kuvailivat kokevansa myös itse kaksosuuden yhtenä erillisenä ja tärkeänä osa-alueena omaa identiteettiään. Se, minkälainen merkitys kaksosuudella on ollut identiteettikehityksen kannalta, on koettu eri tavoin. Kaksosuus on koettu osaltaan sekä positiivisena, negatiivisena että neutraalina asiana suhteessa identiteetin kehitykseen. Yhdistävänä tekijänä jokainen kaksonen on kuitenkin kokenut kaksosuuden tuoneen enemmän tai vähemmän haasteita liittyen identiteetin kehitykseen.

Identiteetin kehittyminen on koettu monin eri tavoin, jokaisella kaksosella on ollut elämänsä varrella erilaisia kokemuksia, jotka ovat vaikuttaneet oman identiteetin kehittämiseen. Aiemmin on todettu, että identtisten kaksosten välillä voi olla suuria eroja yksilöllisyyden kehityksessä (Määttä ym. 2016: 37). Kaksosten kokemusten mukaan identiteetin kehittyminen liittyi enemmän erilaisiin ajanjaksoihin kuin tiettyihin käännekohtiin.

6.1.2 Eriytymisen tarve omasta kaksosestaan nuoruudessa

Kaikki kaksoset olivat kokeneet eriytymistä omasta kaksosestaan jollakin osa-alueella tai usealla osa-alueella. Eriytyminen koettiin pääosin alkaneen yläasteen aloituksen aikaan tai sen jälkeen ja jatkuneen yksilöllisesti jokaisen kaksosen kokemana aina yhdestä vuodesta toisen asteen koulutuksen loppuun. Eriytymisen tarpeen esiintymistä tukee aikaisempi teorian tieto, jossa tulee ilmi, että murrosiässä kaksonen saattaa kokea tarvetta erottautua kaksosestaan (Määttä ym. 2016: 37). Aiemman tutkimustiedon mukaan kaksoset usein erkanevat toisistaan ensimmäisen kerran koulutusmahdollisuuksien sekä uravalintojen myötä (Penninkilampi-Kerola ym. 2005: 537). Erottautuminen näkyi kaksosesta poikkeavilla harrastuksilla, vaatteilla, ystäville ja eriävinä mielenkiinnon kohteina. Osa kaksosista on kokenut eriytymisen vaiheessa tarvetta toimia kaksosesta täysin poikkeavalla tavalla, vaikka toiminta ei välttämättä vastannutkaan kaksosen omaa mielenkiinnon kohdetta tai halua toimia kyseisellä tavalla. Eriytyminen koettiin osittain haastavana sekä jännittävänä, mutta myös vapauttavana. Tätä tukee myös aikaisempi teorian tieto aiheesta. Erottautumisella kaksonen pyrkii rakentamaan omaa identiteettiään ja yksilöllisyyttään, tämän merkitys nousi kaksosten kertomana esille etäisyyden ottamisena ja omien mielenkiinnonkohteiden löytämisenä (Määttä ym. 2016: 37).

Osalla kaksosista oli kokemus keskenään eri aikaan koetusta eriytymisen tarpeesta. Identtisten kaksosten välillä voi olla merkittäviä eroja yksilöllisyyden kehityksessä, mikä tuli haastatteluissa ilmi eriaikaisena eriytymisen ja yksilöllisyyden tarpeena (Määttä ym. 2016: 37). Eriaikainen eriytymisen tarve tuotti toiselle tai molemmille kaksosille kipua sekä ymmärtämättömyyttä kaksosten välillä toisiansa kohtaan. Kaksosen henkilökohtaiset kokemukset sekä vuorovaikutus ympäristön kanssa vaikuttavat siihen, miten kaksonen kehittyy yksilönä ja muokkaa omaa identiteettiään (Määttä ym. 2016: 38). Haastatteluissa kaksosen yksilöllinen kehittyminen näkyi eriaikaisena eriytymisen tarpeena suhteessa toiseen kaksoseen.

6.1.3 Identtisen kaksosen identiteettikehityksen haasteet nuoruudessa

Kaksosten kokemusten mukaan identiteettikehitykseen on lähes aina liittynyt jonkinlaisia haasteita. Vaikka kaksoset kuvaavat näiden haasteiden vaikuttaneen paljon identiteetin kehitykseen, eivät he kuvaa haasteita merkittävän suuriksi.

Suurin osa identiteetin kehittymiseen liittyneistä haasteista on koettu liittyvän kaksosuu-teen. Nämä haasteet ovat johtuneet kaksosten välisten tarpeiden erilaisuudesta, eriyty-miseen liittyneestä kivusta sekä ulkopuolisten kohdistamasta vertailusta, niputtami- sesta ja suhtautumisesta kaksosiin yksikkönä. Kaksosten on täytynyt rimpuilla irti yh- teiskunnan asettamista oletuksista sekä siitä käsityksestä, että heidät nähdään yhtenä yksikkönä eikä erillisinä yksilöinä. Aikaisemman teorian mukaan kaksosten erilai- set tarpeet, sosiaalisen ympäristön oletukset sekä kaksosten niputtaminen ja ver- tailu, ovat juuri niitä ominaispiirteitä, joiden vuoksi kaksosten yksilöllisyyden tukeminen on tärkeää (Koskinen 2016).

6.1.4 Ulkopuolisten henkilöiden rooli identiteetin muodostumisessa

Haastateltavista kaksosista yksikään ei ollut kokenut oman sekä vanhempansa tai van- hempiensa välisen suhteen muuttuneen merkityksellisesti tai niin, että olisi osannut sitä kuvata. Vanhemmilla on koettu kuitenkin olleen suuri vaikutus identiteetin muodostumi- seen ja kehittymiseen. Vanhempien tuki on ollut sanallista tukea ja tekoja tai sanatto- muutta, mutta samanaikaisesti tilan antamista ja niin sanotusti hiljaista positiivista hy- väksyntää sekä luottamuksen antamista. Aikuisten tehtävä nuoren identiteetti-proses- sissa on tarjota nuorelle turvaa, rakennetta ja ohjausta (Marcia 1989: 406–407). Tämä on näkynyt haastatteluissa vanhempien aktiivisessa roolissa, sekä passiivisessa roo- lissa, kuitenkin niin että kaksonen on kokenut olonsa turvalliseksi. Osa kaksosista, jotka olivat kokeneet aktiivista tukea, eli vanhempien sanoittamista tai tekoja oman identiteetin ja yksilöllisyyden tukemiseksi, kuvasivat tuen juurtaneen juurensa jo var- haislapsuudesta. Tällöin kaksoset kuvasivat oman yksilöllisyyden olleen aina vahva osa omaa itseään. Kaksosen yksilöllisyys ja sen huomioiminen on tärkeää identiteetti- kehityksen vuoksi. Kun kaksosten yksilöllisyyttä tuetaan lapsuudesta asti, murrosiässä tapahtuva erillistyminen sujuu luultavasti kevyemmin. (Suomen Monikkoperheet ry g.) Haasteena tai puutteena oli koettu vanhempien tai perheenjäsenten aiheuttama kak- sosten niputtaminen yhdeksi yksiköksi, joka oli herättänyt kaksosessa tunteen, voiko edes olla yksilö. Aikaisemmassa teorian mukaan on todettu vanhempien roolilla ja kas- vatustyyllillä olevan huomattava vaikutus siihen, miten kaksoset kokevat ja ilmaisevat yksilöllisyyttään (Määttä ym. 2016: 38). Tämän merkitys on noussut selkeänä esille kaksosten kokemuksista vanhempien positiivisista ja negatiivisista rooleista.

Ystävillä on ollut kaksosille suuri merkitys identiteetti-prosessissa. Ystävien rooli on ko- rostunut erityisesti nuoruusiässä, jolloin identiteetin kehittymisen tiedetään olevan vah- vimmillaan (Korkiamäki 2018: 13). Ystävät ovat omalla toiminnallaan sekä puheillaan vahvistaneet kaksosen omaa yksilöllisyyttään ja erillisyyttään. Omien ystävien merkitys

on auttanut kaksosta saamaan kokemuksen itseksensä pärjäämisestä ilman toista kaksosta ja ymmärtämään, minkälaisista tai minkä tyylisten ihmisten kanssa hän viihtyy. Aikaisempaan teorian tietoon pohjaten tiedetään että, identiteetti ja oma minuus voivat rakentua vain suhteessa toisiin henkilöihin (Korkiamäki 2018: 13). Kaksosten yhteiset kaveripiirit ovat olleet myös keskeisessä osassa oman identiteetin rakentumisessa. Kaksoset ovat kokeneet yhteisten ystävien tuovan sanallisesti heidän välisiä erojaan ilmi, jolla on ollut vahvistava vaikutus kaksosen oman yksilöllisyyden kokemiseen. Tiedetäänkin, että sosiaalinen ympäristö on keskeinen tekijä nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa, joka on näkynyt kaikkien kaksosten ilmi tuomissa kokemuksissa (Marcia 1989: 406–409).

Terveydenhuollon rooli tai vaikutus identtisten kaksosten identiteettikehityksen suhteen on ollut hyvin pieni tai jopa olematon. Tuloksia tarkasteltaessa on ilmennyt, että terveydenhuollosta mahdollisesti saatava tuki ei ollut käynyt kaksosilla mielessäkään, eikä se aiheena ollut noussut esille ammattilaistenkaan toimesta. Kaksosista noin puolet ovat kokeneet olevansa tyytyväisiä tähän, sillä he eivät myöskään olleet kokeneet tuen tarvetta. Loput kaksoset ovat kokeneet tässä suhteessa tyytymättömyyttä terveydenhuollon tukeen. Olisi tärkeää, että nuorella olisi hyviä lähteitä, joista saada apua identiteettikehitykseen, sillä nuorilla on hyvin paljon kehitystehtäviä ja niistä yhtenä merkittävänä on identiteettikehitys. Lisäksi nuoruuskäisen identiteetti on sirpaleinen ja nuori on hyvin altis vaikutteille. (Suomalainen 2018.) Esimerkiksi kouluterveydenhuolto voisi toimia luotettavana ja turvallisena lähteenä tällaisen tuen saamiseen. Kuitenkin tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että terveydenhuollon tarjoama tuki on ollut varsin olematon.

Kokemukset auktoriteettiasemassa olevien aikuisten, kuten opettajien tai muiden aikuisten vaikutukset olivat suurimmilta osin harmitusta, turhautumista ja ahdistusta herättäviä. Kaksosilla oli kokemuksia toistensa välisestä negatiivisävytteisestä vertailusta tai yhteen niputtamisesta aikuisten toimesta, sekä oman yksilöllisyyden huomiotta jättämisestä. Yhteisön vääränlainen asennoituminen kaksosten yksilöitymisen haastavaan prosessiin voi olla vahingollista normaalille elämäntilanteelle ja kasvulle (Jalava 2020: 7). Tämän vaikutukset ovat näkyneet kaksosen tarpeena näyttää muulle yhteiskunnalle omaa erilaisuuttaan ja yksilöllisyyttään. Kaksosten kokemat tunteet ovat hyvin ymmärrettäviä. Aikaisempaan teorian tietoon pohjaten: vaikka identtiset kaksoset näyttävät samalta, ovat he täysin omia yksilöitä, joilla on omat persoonallisuutensa ja mielenkiinnon kohteensa (Madormo 2022). Tässä on kaksosten kokemusten mukaan esiintynyt ymmärtämättömyyttä auktoriteettiasemassa olevan opettajan tai muun aikuisen kohdalla.

6.1.5 Kaksosten kokemuspohjaisiin neuvoihin perustuva identiteettikehityksen ymmärrys

Kaksoset ovat antaneet arvokkaita neuvoja, jotka pohjautuvat kunkin kaksosen elämään ja kokemuksiin. Kaksoset ovat ilmaisseet toiveensa siitä, että terveydenhuollon ammattilaisilla olisi enemmän tietoisuutta sekä osaamista identtisten kaksosten tukemiseen heidän identiteettiprosessissaan, sillä identiteetin muodostuminen on kriittinen osa nuoren aikuisuuden ja murrosiän kehitystehtävistä (Phoenix 2001: 348).

Kaksosen yksilöllisyyden huomioiminen ja kohtaaminen yksilönä on tärkeää kaikille kaksosia kohtaaville, mutta se korostuu erityisesti kaksosten vanhempien kohdalla. Monikkolapsen yksilöllisyyden huomioiminen on tärkeää jo lapsuudesta saakka (Suomen Monikkoperheet ry g). Yksilöllisyyttä voidaan tukea esimerkiksi antamalla lapselle aikaa molempien tai toisen vanhemman kanssa, ilman toista kaksosta (Kerppola & Heinonen 2024). Kaksosten antamissa neuvoissa on toistunut myös kaksosten välisten eroavaisuuksien tunnistamisen, tukemisen sekä ymmärtämisen positiivinen vaikutus identiteettikehitykselle. Myös eroavaisuuksien vertailun välttäminen on koettu merkitykselliseksi.

Kaksoset antoivat myös neuvoja, joita jokaisen tulisi noudattaa kohdatessaan identtisiä kaksosia. Näissä neuvoissa nousi jälleen vahvasti esille yksilönä kohtaamisen merkitys. Vaikka yksilöllisyyden tukeminen on ensisijaisesti vanhempien vastuulla, myös esimerkiksi ammattikasvattajien asenteella sekä tietoisuudella roolistaan yksilön identiteettikehityksessä on merkitystä (Jalava 2021). Kaksoset kertoivat, kuinka tärkeää olisi nähdä ihmiset kaksosuuden takana, ja ettei kohdattaisi osana kaksosuutta, puolikkaana tai jonkinlaisena objektina. Kaksoset kertoivat myös, että olisi tärkeää, ettei ihmisillä olisi kaksosista ennako-oletuksia, ja että vertailua sekä yhteen niputtamista vältettäisiin. Tämä tukee aiempaa teoretietoa siitä, että monikkolapsen yksilöllisyyttä on tärkeää huomioida jo lapsesta saakka, ja että sillä on positiivinen merkitys identiteetin kehityksen kannalta (Suomen Monikkoperheet ry g; Koskinen 2016).

6.2 Eettisyys

Tutkimuseettinen neuvottelukunta ja tutkimusyhteisö ovat yhdessä laatineet Suomessa noudatettavan hyvän tieteellisen käytännön ohjeistuksen, eli HTK-ohjeen. Hyvän tieteellisen käytännön ydinperiaatteita ovat rehellisyys, arvostus, luotettavuus sekä vastuunkanto. (TENK 2023: 11.) Hyvän tieteellisen käytännön ohjeistukseen on perehdytty ja sitä on noudatettu tätä opinnäytetyötä tehdessä. Sen noudattamisesta on opinnäytetyöntekijöinä kannettu yhdessä vastuu.

Opinnäytetyön tekijöinä on perehdytty myös opinnäytetyöprosessiin sovellettavaan lainsäädäntöön. Tähän opinnäytetyöprosessiin on sovellettu muun muassa tekijänoikeuslakia, yksityisyyden suojaa säättäviä lakeja, EU:n tietosuojasetusta sekä tietosuojalakeja. Tietosuojalainsäädäntöön on säädetty muun muassa oikeus henkilötietojen käsittelystä tieteellistä tutkimusta varten (Arene. 2018: 11). Tässä tutkimuksessa on käsitelty henkilötietoja, jonka vuoksi prosessin alussa on laadittu tietosuojaseloste ja lähetetty se tutkimukseen osallistuneille. Henkilötietoja sisältävä aineisto tuhoetaan, kun opinnäytetyöprosessi on saatettu hyväksyvästi päätökseen. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden, kuin myös opinnäytetyön toimeksiantajan sekä ohjaajan kanssa on tehty kirjalliset sopimukset Metropolian ohjeiden mukaisesti.

Tiedonhaun apuna opinnäytetyössä on käytetty pääasiassa erilaisia sosiaali- ja terveysalan tietokantoja. Lähteiden luotettavuutta on arvioitu kriittisesti ja lähteiksi on tavoiteltu tietoa, joka vastaa nykyistä kuvaa aiheesta. Kaikkea opinnäytetyöhön tarvittavaa tietoa ei ole pystytty löytämään tietokannoista, ja tällöin lähdekriittisyys on korostunut entisestään. Lähteitä käytettäessä on huomioitu ajantasainen ja asianmukainen tekstiviite- ja lähdeluettelomerkinä. Näin luotettavuus tulee lukijalle esille ja tutkija saa ansaitsemaansa arvostusta omasta tutkimustyöstään, jota käytetään opinnäytetyössä lähteenä. Opinnäytetyötä on tarkistettu plagiointitunnistusjärjestelmässä prosessin eri vaiheissa. Opinnäytetyön aineiston säilyttämisestä, käyttämisestä ja tuhoamisesta on yhteisymmärrys, ja siitä on laadittu huolellinen aineistohallintasuunnitelma.

Työ on toteutettu mahdollisimman avoimesti ja rehellisesti. Vastuunkanto ulottuu opinnäytetyöprosessin ideasta aina opinnäytetyön julkaisuun ja sen jälkeisiin vaikutuksiin asti, josta kannamme opinnäytetyöntekijöinä vastuun (TENK 2023: 12). Opinnäytetyö talletetaan kaikille avoimeen Theseus-julkaisuarkistoon, sillä tieteen avoimuus on yksi vastuullisen tieteen tunnusmerkkejä, joita on pyritty tässä opinnäytetyössä noudattamaan (Arene. 2018: 10).

Haastattelututkimuksen eettisyyttä on tässä työssä tarkasteltu ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisten periaatteiden kautta. Haastattelukysymyksiä laadittaessa ja mietittäessä on kiinnitetty erityistä huomiota eettisyyteen. Lopulliset teemahaastattelun apukysymykset on muotoiltu huolellisen harkinnan ja useiden eri näkökulmien tarkastelun perusteella. Haastateltavien on pystyttävä luottamaan työhön, jota toteutetaan. Luottamuksen säilyttämiseksi on kunnioitettava haastateltavien ihmisarvoa ja oikeuksia. Olemme pyrkineet välttämään aiheuttamasta tarpeetonta haittaa haastateltaville

perehtymällä ennen haastattelua riittävästi työmme aiheeseen, monikkoihin, identiteetin kehittymiseen, monikkoperheisiin, nuoruuteen, ja haastattelun toimintatapoihin. (TENK 2019: 8.)

Ennen haastatteluiden toteuttamista on laadittu tiedote tutkimuksesta haastateltavalle (liite 3). Tiedotteessa tulee esille kuvaus opinnäytetyöstä, sekä haastateltavan osuus toteutettavassa tutkimuksessa. Haastateltavilla oli mahdollisuus tiedotteen saamisen jälkeen esittää kysymyksiä haastattelijoille. Tämä tiedote ei velvoittanut haastateltavaa osallistumaan tutkimukseen. Tiedote tutkimuksesta haastateltavalle sisältää tärkeää tietoa heidän osallistumisestaan. Tiedotteessa on korostettu, että osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Lisäksi siinä on kerrottu, että haastateltavalla on oikeus perua osallistumisensa milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tiedotteessa on painotettu myös, että vaikka osallistuja vetäytyisi tutkimuksesta, aikaisemmin kerättyä tietoa voidaan silti käyttää tutkimuksessa. Tutkimuksesta ei vetäytynyt pois haastateltavia missään vaiheessa prosessia.

Tiedote tutkimuksesta haastateltavalle sisälsi tärkeää tietoa myös tietosuojasta. Tietosuojaselosteessa on kerrottu, että haastatteluissa kerätään henkilötietona äänitallenne, mutta kaikki henkilötiedot poistetaan tutkimuksen päätyttyä. Henkilötietoja on käsitelty eettisesti oikein sekä luottamuksellisesti. Jokaiselle haastateltavalle on luotu koodivain, joka ei paljasta hänen henkilöllisyyttään. Sekä litteroidussa aineistossa että opinnäytetyössä on pyritty varmistamaan haastateltavien anonymiteetin säilyminen.

Suostumusta tutkimukseen osallistumiseen sekä henkilötietojen käsittelyyn tietosuojaselosteen mukaisesti, pyydettiin haastateltavilta erillisellä lomakkeella (liite 2) tiedotteen saamisen jälkeen. Näillä toimenpiteillä on varmistettu haastattelun toteutuminen eettisesti vastuullisesti ja että haastateltavien oikeudet sekä hyvinvointi ovat turvattuja tutkimuksen kaikissa vaiheissa.

On tärkeää, että tutkijat omaksuvat eettiset ohjeistukset ja ottavat ne huomioon kaikissa tutkimusprosessin vaiheissa. Näin voidaan varmistaa, että tutkimuksen suunnittelusta toteutukseen ja raportointiin asti eettiset kysymykset, kuten osallistujien anonymiteetti, luottamuksellisuus ja informoitu suostumus, käsitellään asianmukaisesti. Näin pystytään tukemaan myös tutkimuksen luotettavuutta ja lisätä osallistujien suojaa, mikä on erityisen tärkeää henkilötietoja käsitellessä ja arkaluontoista ryhmää tutkittaessa. (Sanjari & Bahramnezhad & Fomani & Shoghi & Cheraghi 2014: 2–4.) Vaikka kak-

sosuus itsessään ei ole arkaluontoinen, kuuluu identiteetti prosessiin erittäin henkilökohtaisia sekä osaltaan arkoja asioita, joka on tehnyt työn eettisyyden pohdinnasta erittäin tärkeää.

6.3 Luotettavuus

Luotettavuuden arviointi kuuluu keskeisenä osana tutkimuksen tekemiseen, sillä tutkimukselle on asetettu tietyt raamit, joihin tulisi pyrkiä. Tutkimuksen tulee olla pätevä, perusteellisesti tehty sekä saatujen tulosten ja päätelmien on oltava oikeita. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009: 24–25.) Opinnäytetyön luotettavuutta on arvioitu koko prosessin ajan. Jo ennen työn aloittamista on otettu selvää aikaisemmasta tutkimustiedosta, jonka perusteella on tehty arvio työn merkityksellisyydestä ja merkittävyydestä. Ennen työn aloitusta on tehty kattava suunnitelma, jossa huomioitiin koko prosessiin käytettävissä olleet resurssit ja työn tekemiseen sisältyvät ajankäyttö. Tämän suunnitelman tekemisellä on pystytty takaamaan työn kannalta luotettavuuden säilyminen, sillä ajankäyttö ja resurssit olivat suunniteltu huolellisesti, jolloin ne takasivat perusteelliseen ja pätevään työhön riittävän ajan. Suunnitelma on merkittävä tutkijoille itselleen ja se auttaa tutkijoita hahmottamaan työn kokonaisuutta ja aikataulutusta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Opinnäytetyön luotettavuuden tarkastelussa hyödynnetään taulukkomallia, jonka avulla voidaan vertailla työn luotettavuutta suhteessa taulukkoon. Taulukkomalli on koottu usean tutkijan tekemistä havainnoista, tarkastelemaan sisällön analyysia sisältävän laadullisen tutkimuksen luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018: 284–285). Vaikka luotettavuuden näkökulmat erotellaankin osa-alueisiin, tulee ne kuitenkin nähdä toisiinsa kietoutuneina ja toisiinsa liittyvinä (Graneheim & Lundman 2004: 109). Taulukon sisältämät tarkasteltavat osa-alueet esiintyvät seuraavissa kappaleissa.

Vastaavuudella tarkoitetaan tutkijan tai tutkijoiden, sekä tutkittavien välistä suhdetta siihen miten tutkittavat itse alun perin kokivat ja kertoivat haastatteluissa kokemiaan asioita, suhteessa tutkijan tekemään tulkintaan tästä aineistosta (Tuomi & Sarajärvi 2018: 287). Teksti voi aina saada useita merkityksiä, ja tekstiä lähestyttäessä vaaditaan aina jonkinasteista tulkintaa (Graneheim & Lundman 2004: 106). Toisin sanoen voidaan todeta, että vastaavuus on silloin luotettava, jos tutkija pystyy tulkitsemaan ja tuomaan esille asioita samalla tavalla, kuin tutkittava on alkuperäiset asiat ja kokemukset ilmaissut. Vastaavuutta on huomioitu työn edetessä haastatteluaineiston litterointiin ja siitä alkuperäisten ilmaisujen pelkistämiseen. Pelkistettyjä ilmaisuja on tarkasteltu

useaan otteeseen ja kiinnitetty huomiota vastaavuuden täydelliseen sisällön muuttumattomaan esilletuontiin. Tuloksia esille tuodessa on vastaavuutta varmistettu vielä luokitteluvaiheen taulukoiden lisäksi avaamalla litteroituja aineistoja ja tarkastelemalla alkuperäisiä kokemuksia ja niiden esille tuontia. Auki kirjattujen tulosten jälkeen on tuloksia käyty kummankin kirjoittajan osalta kriittisesti läpi ja tarkasteltu tulosten vastaavuutta haastateltavien alkuperäisiin kokemuksiin.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan sitä, kuinka saatuja tuloksia voidaan käyttää tai vertailla toisissa vastaavissa konteksteissa tai tutkimuksissa, jotka hyötyvät tästä tutkimuksesta (Tuomi & Sarajärvi 2018: 287). Laadullisessa tutkimuksessa siirrettävyyttä on vaikea tarkastella vain yhdestä näkökulmasta. Saadut tulokset tähän työhön ovat tulleet haastateltavien kaksosten omista henkilökohtaisista kokemuksista ja näkemyksistä, jolloin kokemukset ovat yksilöllisiä, eikä näitä kokemuksia tai näkökulmia voida suoraan yleistää koskemaan kaikkia identtisiä kaksosia. Identiteetin kehittyminen on myös aihe, johon vaikuttaa henkilökohtaisten kokemusten lisäksi sosiaalinen ympäristö, uskonto sekä kulttuuri, ja tämä tekee tulosten siirrettävyydestä suurempaan kontekstiin tai yleistyksen erityisen hankalaa. Kuitenkin osaltaan opinnäytetyön tulokset tukevat jo aikaisempaa teoretietoa tai tutkittua tietoa, joka tekee saaduista tuloksista luotettavia ja yhteneväisiä. Myös tulosten selkeä ja johdonmukainen esittely yhdessä asianmukaisten lainausten kanssa parantaa siirrettävyyttä (Graneheim & Lundman 2004: 110).

Uskottavuudella tarkoitetaan yleisesti sanoen, ovatko tutkimuksen tulokset luotettavia ja vakuuttavia. Tämä kattaa sisälleen totuusarvon, eli kuinka hyvin saadut tulokset vastaavat todellisuutta ja kuvataanko tulokset oikein, pysyvyyden, eli onko tutkimus johdonmukainen ja pysyvä ajan myötä, sekä neutraaliuden, eli tutkijoiden puolueettoman kannan ja ennakkoluulottomuuden. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 286.) Totuusarvoa on tarkasteltu useasta eri näkökulmasta. Työtä tehdessä on huomioitu tutkimuksen tarkkuus, luotettavien ja oikeiden tutkimusmenetelmien käyttö, sekä molempien työn tekijöiden osalta kriittinen tarkastelu työtä kohtaan, sekä kriittinen tulkinta aineiston analyysia kohtaan. Johdonmukaisuutta on tarkasteltu työn kokonaiskuvan hahmottamisella, sekä useaan otteeseen työn läpi käynnillä, sekä kirjoitusasun ja kirjoitustyylin kriittisellä tarkastelulla. Johdonmukaisuus näkyi työssä myös riittävän ajan varaamisella aineiston analyysiin ja aineiston kokonaiskuvan hahmottamisessa, jotta tulokset saatiin esitettyä johdonmukaisesti oikeassa järjestyksessä, sekä luotettavasti. Neutraalius on näkynyt puolueettomana kantana, sekä mahdollisimman pienillä ennakkoluuloilla kerättävää aineistoa kohtaan. Neutraaliutta joutui miettimään myös teemahaastattelutilanteissa, koska haastateltavaa ei saa liikaa johdatella tai sanoja ei saa syöttää haastateltavan suuhun.

Lisäksi uskottavuus kattaa sisälleen tutkimukseen osallistuvien haastateltavien riittävän kuvauksen (Tuomi & Sarajärvi 2018: 286). Haastateltavat on pyritty kuvaamaan riittävän tarkasti tutkimuksen läpinäkyvyyden ja luotettavuuden vuoksi. Kohderyhmä rajattiin identtisiin kaksosiin ja ikärajukselle asetettiin alaikäraja 23 vuotta, jolloin teorian tietoon peilaten identiteetin vilkkain kehittyminen on jo ohi, mutta nuoruus on edelleen tarkassa muistissa (Martikainen 2014). Haastateltavista on tuotu esille ikäjakauma sekä haastateltavien yhteenlaskettu keskiarvo iästä. Haastatteluja toteutettiin yhteensä kahdeksan, jonka myötä pystyttiin toteamaan aineiston olevan kylläntynyt, koska uusia näkökulmia ei enää noussut esille.

Luotettavuudella tarkoitetaan toisen, ulkopuolisen henkilön suorittamaa tutkimusprosessin toteutumisen tarkastusta, eli tutkimussuunnitelman, aineistonkeruun, analyysimenetelmien ja tulosten raportoinnin oikealla tavalla ja luotettavaa toteutumista (Tuomi & Sarajärvi 2018: 288). Opinnäytetyötä on vertaisarvioinut tai tarkastellut opettaja sekä muut opinnäytetyötä tekevät opiskelijat useaan kertaan opinnäytetyöprosessin aikana. Luotettavuutta lisää myös opinnäytetyön kaksi tekijää, jonka myötä kaikki ratkaisut sekä toteutukset ovat toteutuneet kahden henkilön näkökulmien kautta. Tämän lisäksi toisen toteuttamat kirjalliset osuudet on käyty aina läpi toisen tekijän lukemana ja arvioimana.

Tutkimustilanteen arvioinnilla ja varmuudella tarkoitetaan tutkijan tietoisuutta ja arviota erilaisista tekijöistä, joilla voi olla vaikutus tutkimukseen. Tutkijan on osattava huomioida ulkoiset tekijät, itse tutkimuksesta johtuvat tekijät sekä ennustamattomat tekijät, joilla voi olla vaikutusta tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 288–289.) Tutkimuksen edetessä pyrittiin varmistelemaan ja ennakoimaan tulevia tekijöitä, joilla voisi olla vaikutusta tutkimukseen. Arviointia tehtiin uudelleen useissa työn kohdissa ja osakseen työn toteutuminen vaati valmiutta reagoida nopeasti tapahtuneisiin muutoksiin, sekä joustavuutta ja taitoa mukauttaa tai muuttaa tutkimusprosessia, vaikka tehtyä työtä meikin hukkaan.

7 Aiheen merkityksellisyys, johtopäätökset ja kehittämisehdotukset

Tässä opinnäytetyön tutkimuksessa haettiin vastausta tutkimuskysymykseen “Miten identtisen kaksosen oma identiteetti kehittyi nuoruudessaan?”. Haastatteluissa ilmi tulneiden tulosten pohjalta voidaan tuoda esille seuraavat johtopäätökset.

Tämä opinnäytetyö kuvailee kokonaisnäkemystä identtisen kaksosen identiteettiprosessin alkamisesta ja eri vaiheista tai tapahtumista. Tutkimus vahvistaa sen, että identtiset kaksoset kokevat monikkosisarusuhteensa tärkeänä, mutta samalla heillä on aito tarve yksilölliselle kohtelulle. Oman identiteetin muodostuminen alkoi joko yläasteella tai toisen asteen opintojen aikana, kaksosten yksilöllisten kehityserojen mukaan. Oman identiteetin muodostuminen esiintyi henkilökohtaisena tarpeena, joka heräsi kaksosten välillä joko samanaikaisesti tai eriaikaisesti.

Identtisyys sekä kaksosuus tuo väkisinkin mukanaan erilaisia haasteita, ominaispiirteitä, stigmaa ja odotuksia, joista aiheutuu osaltaan erilaisia haasteita identiteetin muodostumiselle verrattuna yksösiin. Kaksosuuden stigma ja yhteiskunnan odotukset tai ennakko-oletukset aiheuttivat puutteita yksilöllisyyden tunnistamisessa ja identiteetin kehittymisen tukemisessa. Kaksoset kokivat haasteita sekä tarvetta ponnistella stigmaa ja odotuksia vastaan, sekä yrittää näyttää omalla toiminnallaan, että kaksosuuden aiheuttama stigma ja odotukset ovat haitallisia ja vääriä omaa identiteettiä hakevalle nuorelle.

Jokainen kaksonen koki tarpeen eriytyä ja vahvistaa omaa identiteettiään erottaamalla toisesta kaksosesta. Eriytyminen piti sisällään kaksosen omien kaverisuhteiden ja oman tyylin muodostamista, sekä oman toiminnan ja tekemisen kehittämistä, joka poikkesi toisen kaksosen toiminnoista ja tekemisistä. Eriytymisen vaiheessa kaksoset olivat enemmän erillään toisistaan, samalla toteuttaen kumpikin osaltaan omia juttuja. Kaksoset eivät kokeneet identiteettiprosessin vaikuttaneen sen suuremmin toistensa väliseen suhteeseen.

Haastatteluissa ilmeni puutteita terveydenhuollon ammattilaisten, perheiden, ystävien ja muun yhteiskunnan tietoisuudessa sekä kaksosen kohtaamisessa huomioiden kaksosen yksilönä. Kaksosten kokemusten ja tutkimuksen tulosten pohjalta voidaan todeta, että ylipäätään kaksosuuteen liittyvän tietoisuuden lisäämisestä hyötyisivät kaikki kaksosten elämässä vaikuttavat henkilöt.

Ulkopuolisilla henkilöillä koettiin olevan suuri merkitys koko identiteettiprosessissa. Merkitys näkyi osaltaan positiivisena, mutta myös merkittävänä osana negatiivisena. Positiivista merkitystä koettiin olevan pääosin perheeltä sekä ystävilta saadulla tuella, joka näkyi sallivuutena, erilaisuuden hyväksymisenä sekä positiivisella tavalla sen huomaamisena. Negatiivissävytteisenä esiintyi erityisesti auktoriteettiasemassa olevien nuoren elämään kuuluvien aikuisten merkitys, pois lukien omat vanhemmat. Erityisesti

yläasteen tai toisen asteen koulutuksen työntekijät hyötyisivät kaksosten yksilöllisyyteen, kaksosten identiteetin muodostumiseen, sekä näiden tukemiseen liittyvästä koulutuksesta ja yleisen tietoisuuden lisäämisestä.

Tiedetään, että yksilöllisyyden tukeminen on ensisijaisesti vanhempien vastuulla, mutta myös ammattikasvattajien asenteella sekä tietoisuudella roolistaan yksilön identiteetti-kehityksessä on merkitystä, esimerkiksi opettajien suhtautuminen kaksosiin enemmän yhtenä yksikkönä, kuin yksilöinä, koettiin tuovan haastetta kaksosen omaan identiteetti-prosessiin (Jalava 2021).

Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että terveydenhuollon rooli kaksosen identiteetti-prosessissa on osoittautunut liian vähäiseksi, tai olemattomaksi. Puolet kaksosista ilmaisi tyytymättömyyttä terveydenhuollon tukeen, sillä kokivat sen osin tai kokonaan puutteelliseksi. Identiteetin muodostuminen tapahtuu kaksosena yksöisestä poikkeavalla tavalla, ja selkeästi useammalla kaksosella oli herännyt identiteetin muodostumisen aikana epämiellyttäviä tunteita, kuten ahdistusta, pelkoa tai riitaantumista. Kaksoset kokivat osaltaan tarvetta ulkopuoliselle tuelle, jolloin esimerkiksi kouluterveydenhuollon osaaminen ja tukikeinot olisivat suuressa roolissa. Terveydenhuolto hyötyisi lisäkoulutuksesta ja tietoisuuden sekä ymmärryksen lisäämisestä monikkonuoriin ja heidän identiteetti-prosessiinsa liittyen.

Tämä tutkimus auttaa lisäämään tietoisuutta ja vahvistamaan jo olemassa olevaa tietoa. Siitä hyötyvät sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaiset, opiskelijat, monikkojen opettajat, monikkoperheet ja muut, jotka ovat tekemisissä kaksosten kanssa. Tämä opinnäytetyö tarjoaa uutta tietoa ja vahvistaa vanhaa, auttaen ammattilaisia ymmärtämään paremmin kaksosten yksilöllisyyden ja identiteetin tärkeyttä sekä sen tukemisen merkitystä. Tämä työ lisää monikkoperheiden voimavaroisuutta ja monikkolapsen kasvun tukemista, niin vanhempien kuin ammattilaisten osalta. Tutkimuksella saatiin kattavasti vastattua tutkimuskysymykseen.

Identtisen kaksosen identiteetin muodostumista ei ole tästä näkökulmasta aikaisemmin tutkittu, jolloin myös jatkotutkimukset, varsinkin kaksosten nuoruusaikaan liittyen, ovat merkityksellisiä. Aihetta voisi tutkia esimerkiksi identtisten kaksosten vanhempien näkökulmasta, jolloin tutkimuksen aiheena olisi erityisesti vanhempien käyttämät tukikeinot sekä vanhempien kokemukset kaksosten identiteetin kehittymisestä ja sen tuomisesta haasteista. Olisi hyödyllistä tehdä laajempaa selvitystä siitä, minkälaista ohjeistusta monikkovanhemmat ovat saaneet monikkolasten yksilökeskeiseen

kasvatukseen. Tutkimuksessa esille nousi myös auktoriteettiasemassa olevien aikuisten rooli, jonka vuoksi voisi olla aiheellista tarkastella auktoriteettiasemassa olevien aikuisten, mukaan lukien vanhempien, tietoisuutta yksilöllisyyden tukemisen merkityksestä sekä siitä, minkälainen vaikutus erilaisilla suhtautumistavoilla voi olla identiteetti-prosessia läpi käyvän nuoren elämään.

Lähteet

- Aalto-Setälä, Terhi & Marttunen Mauri 2007. Nuoren psyykinen oireilu - häiriö vai normaalia kehitystä? *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 123 (2). 207–213. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo96233>>. Viitattu 17.1.2024
- Archer, Sally & Waterman, Alan 1983. Identity in Early Adolescence: A Developmental Perspective. *Journal of Early Adolescence* 3 (3). 206–208. <<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0272431683033003>>. Viitattu 10.2.2024
- Arene. 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 10–11. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINNÄYTETÖIDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382#page8>. Viitattu 25.3.2024
- Brubaker, Rogers & Cooper, Frederick 2000. Beyond "identity". *Theory and society* 29 (1). 1–47. <<https://doi.org/10.1023/A:1007068714468>>. Viitattu 29.1.2024
- Coffey, Amanda & Paul Atkinson 1996. Making Sense of Qualitative Data: Complementary Research Strategies. London. 32. <<https://us.sagepub.com/en-us/ham/making-sense-of-qualitative-data/book5617>>. Viitattu 9.2.2024
- Degner, Amanda 2006. The definition of adolescence: One term fails to adequately define this diverse time period. 7–8. <<https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1650e7b067eb70361e1683043d903636765e9943>>. Viitattu 6.2.2024
- Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 34 (4). 215–225. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987>>. Viitattu 8.2.2024
- Epäidenttisten kaksosten alkuperä. 1996. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 112 (14). 1248. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo60257>>. Viitattu 29.1.2024
- Erikson, Erik 1956. The problem of ego identity. *Journal of the American Psychoanalytic Association* 4 (1). 66–69. <<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000306515600400104>>. Viitattu 23.1.2024
- Eskola, Jari & Lätti, Johanna & Vastamäki, Jaana 2018. Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa R. Valli (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 27–51. <https://www.researchgate.net/publication/359760748_Teemahaastattelu_Lyhyt_selviytymisopas>. Viitattu 8.4.2024
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. E-kirja. Jyväskylä: Vastapaino. 19. Viitattu 23.1.2024

Fearon, James 1999. What is identity (as we now use the word). 1–43. <<https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-use-the-word-.pdf>>. Viitattu 5.2.2024

Fierro, Pamela 2022. All about identical twins. Verywellfamily. <<https://www.verywellfamily.com/identical-twins-2447126>>. Viitattu 31.1.2024

Fierro, Pamela 2021. Overview of monozygotic (identical) twins. Verywellfamily. <<https://www.verywellfamily.com/overview-of-monozygotic-identical-twins-4114646>>. Viitattu 1.2.2024

Graneheim UH & Lundman B. 2004. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today* 24 (2). 105–112. <<https://www.researchgate.net/profile/David-Morgan-43/post/Content-analysis-Research-papers/attachment/5a7b53bb4cde266d58898a3d/AS%3A591482406854657%401518031803680/download/Graneheim+04+Qualitative+Content+Analysis.pdf>>. Viitattu 16.4.2024

Grönholm, Anna & Kumpula, Ulla & Ylitolva, Sari & Kerppola-Pesu, Jenni 2013. Hyvä alku monikkovanhemmuuteen - Ammattihenkilöstön opas monikkoperhevalmennukseen. Raskaus, synnytys ja imetys. Suomen Monikkoperheet ry. Opas. 7–37. <<https://monikkoperheet.fi/wp-content/uploads/2021/01/Ammattihenkiloston-opas-monikkoperhevalmennukseen.pdf>>. Viitattu 30.1.2024

Hauhio, Nora & Heino, Anna & Mika, Gissler 2023. Perinataalitalasto - synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet 2022: Joka viides synnytys päättyy keisarileikkaukseen. Tilastoraportti 60/2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/147689/Perinataalitalasto%20-%20synnyttäjät%2c%20synnytykset%20ja%20vastasyntyneet%202022.pdf?sequence=8&isAllowed=y>>. Viitattu 30.1.2024

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2022. Tutkimushaastattelu– Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tutkimushaastattelu ja sen lajit. 2. painos. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. 85–117. Viitattu 9.2.2024

Jalava, Tiina 2021. Asenne ja tietämys ratkaisevaa monikkosisarusten yksilöllisyyden tukemisessa. Suomen Monikkoperheet ry. <<https://monikkoperheet.fi/blogi/asenne-ja-tietämys-ratkaisevaa-monikkosisarusten-yksilöllisyyden-tukemisessa/>>. Viitattu 22.3.2024.

Jalava, Tiina 2020. Minä haluan olla maailman ainoa minä – Monikkosisarusten yksilökokemus elämän eri vaiheissa. Pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto. 7. Kasvatustiede. <<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202005161814.pdf>>. Viitattu 30.1.2024

Kerppola, Jenni & Heinonen, Kristiina 2024. Monikkovanhemmuuteen valmistautuminen ja arki kaksosten ja kolmosten kanssa. Lääkärikirja Duodecim. Terveyskirjasto. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01393/monikkovanhemmuuteen-valmistautuminen-ja-arki-kaksosten-ja-kolmosten-kanssa#s5>>. Viitattu 22.3.2024.

Korhonen, Laura 2021. Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. Teoksessa Sinkkonen, Jari. Pulassa lapsen kanssa. 2., uudistettu painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. <<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>>. Viitattu 17.1.2024

Korkiamäki, Riikka 2018. Nuorten vertaissuhteet voimavarana. Haaste 18 (3). 12–14 <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/104533/nuorten_vertaissuhteet_voimavarana_2018.pdf?sequence=1>. Viitattu 19.3.2024

Koskinen, Anni 2016. ”Ku on kaks erilaista ihmistä, niin siitä tulee sit kokemus, joka on täyteläinen” – tapaustutkimus monikkolasten minäkäsityksestä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Kasvatustiede. <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/52657/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201701091095.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 19.3.2024

Lemetyinen, Katri & Suutari, Emma 2022. Näkemyksiä terveydenhoitajien ja monikkoperheiden kohtaamisesta. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolian ammattikorkeakoulu. Terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelma. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/788550/Lemetyinen_Suutari.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Viitattu 18.4.2024

Leavy, Patricia 2022. Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches. The Research Plan. 2. Painos. E-kirja. New York: Guilford Publications. 141–172. Viitattu 16.4.2024

Madormo, Carrie 2022. Facts about identical twins. Verywellfamily. <<https://www.verywellhealth.com/identical-twins-facts-5217452>>. Viitattu 1.2.2024

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2023. 15–18-vuotiaan persoonallinen kehitys. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>>. Viitattu 18.1.2024

Marcia, James 1989. Identity and intervention. Journal of Adolescence 12 (4): 406–409. <[https://doi.org/10.1016/0140-1971\(89\)90063-8](https://doi.org/10.1016/0140-1971(89)90063-8)>. Viitattu 10.2.2024

Marcia, James 1980. Identity in Adolescence. Teoksessa Adelson, Joseph. Handbook of adolescent psychology. New York: John Wiley & sons. 109–115. <https://www.researchgate.net/publication/233896997_Identity_in_adolescence>. Viitattu 5.2.2024

Martikainen, Joni 2014. Muistilista. Psykoterapia-lehti 33 (1). 47–54. <<https://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/martikainen114.htm>>. Viitattu 6.2.2024

Monden, Christian & Pison, Gilles & Smits, Jeroen 2021. Twin peaks. More twinning in humans than ever before. Human reproduction 36 (6). 1666–1673. <<https://doi.org/10.1093/humrep/deab029>>. Viitattu 29.1.2024

Monimuotoiset perheet –verkosto. Monikkoperheet. <<https://www.monimuotoisetperheet.fi/ammattilaisille/monimuotoisten-perheiden-kohtaaminen/monikkoperheet/>>. Viitattu 18.1.2024

Määttä, Kaarina & Päiveröinen, Heini & Määttä, Riikka & Uusiautti, Satu 2016. How did I become me? –Identical female twins describe the development of their individuality. *Journal of Educational and Developmental Psychology* 6 (2). 37–46. <<https://pdfs.semanticscholar.org/0206/26ec2e2634ebef38a3da831a8931f0a21439.pdf>>. Viitattu 11.2.2024

Palonen, Mira & Kylmä, Jari 2022. Avoin haastattelu ja teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä laadullisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede -lehti* 34 (4). 281–294. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128992/78035>>. Viitattu 8.4.2024

Penninkilampi-Kerola, Varpu & Moilanen, Irma & Kaprio, Jaakko 2005. Co-twin dependence, social interactions, and academic achievement: A population study. *Journal of Social and Personal Relationships* 22 (4). 519–541. <<https://doi.org/10.1177/0265407505054521>>. Viitattu 19.3.2024

Phoenix, Terri 2001. Who am I? Identity formation, youth, and therapeutic recreation. *Therapeutic Recreation Journal* 35 (4). 348–356. <<https://www.proquest.com/docview/218676679?accountid=11363&sourcetype=Scholarly%20Journals>>. Viitattu 5.2.2024

Pulkkinen, Lea & Vaalamo, Inka & Hirtala, Risto & Kaprio, Jaakko & Richard, Rose 2003. Peer Reports of Adaptive Behavior in Twins and Singletons: Is Twinship a Risk or an Advantage. *Twin Research and human genetics* 6 (2). 106–118. <<https://www.cambridge.org/core/journals/twin-research-and-human-genetics/article/peer-reports-of-adaptive-behavior-in-twins-and-singletons-is-twinship-a-risk-or-an-advantage/EF0E3C79ED24413F10E550DE0005FDBB>>. Viitattu 11.2.2024

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. E- kirja. Helsinki: Gaudeamus. 99–114. Viitattu 29.1.2022

Remes, Pihla 2020. Understanding Identity. Elaborating Psychological And Sociological Approaches to Identity. Kandidaatin tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto. kasvatustiede. 1. <<https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/15284/nbnfioulu-202010163038.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 29.1.2024

Research Group kaksostutkimus. Tietoa tutkimuksesta. <<https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/kaksostutkimus/tietoa-tutkimuksesta>>. Viitattu 29.1.2024

Rodriquez, Raquel 2022. Identity crisis: When I doubt myself. <<https://exploringyourmind.com/identity-crisis-doubt/>>. Viitattu 5.2.2024

Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Hyvärinen, Matti. Tutkimushaastattelun käsikirja. E-kirja. Tampere: Vastapaino. 838–839. Viitattu 25.1.2024

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tutkijan asema ja tutkimuksen arviointi. 2. vedos. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Tampereen

yliopisto. 18–25. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>>. Viitattu 20.3.2024

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_4.html>. Viitattu 20.3.2024

Sanjari, Mahnaz & Bahramnezhad, Fatemeh & Fomani, Fatemeh Kohoshnava & Shoghi, Mahnaz & Cheraghi, Mohammad Ali 2014. Ethical challenges of researchers in qualitative studies: the necessity to develop a specific guideline. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine* 7 (14). 1–6. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4263394/>>. Viitattu 19.4.2024

Solantaus, Tytti & Paavonen, E. Juulia 2009. Vanhempien mielenterveyshäiriöt ja psykiatriset ongelmat. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 125 (17). 1839–1844 <<https://www.duodecimlehti.fi/duo98270>>. Viitattu 23.1.2024

Suomalainen, Laura 2018. Omat ja toisen rajat – aikuinen lapsen ja nuoren tukena. Nuoret kotkat 75-vuotisjuhlaseminaari esitys. 10.11.2018. HYKS Nuorisopsykiatria. Suomalainen, Laura, ylilääkäri. <<https://nuoretkotkat.fi/wp-content/uploads/2018/10/Esitys-Suomalainen.pdf>>. Viitattu 20.3.2024

Suomen a. 2022. SELMA oma-apuohjelma järkyttävän tapahtuman käsittelyyn. Istunto 5: Trauma ja muutokset. <<https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/harjoitukset/selma-oma-apuohjelma/istunto-5/>>. Viitattu 18.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry a. <<https://monikkoperheet.fi/jarjesto/suomen-monikkoperheet-ry/>>. Viitattu 24.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry b. Alueyhdistykset. <<https://monikkoperheet.fi/toiminta/yhdistykset/>>. Viitattu 24.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry c. Lehti. <<https://monikkoperheet.fi/tieto/lehti/>>. Viitattu 31.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry d. Tilastot. <<https://monikkoperheet.fi/tieto/monikkoperheille/tilastot/>>. Viitattu 29.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry e. Toimintakertomus 2022. Päivitetty 8.5.2023. <https://monikkoperheet.fi/wp-content/uploads/2023/05/TOIMINTAKERTOMUS_2022_SuomenMonikkoperheetry-web.pdf>. Viitattu 24.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry f. Usein kysyttyä. <<https://monikkoperheet.fi/tieto/usein-kysyttya/>>. Viitattu 29.1.2024

Suomen Monikkoperheet ry g. Vinkkilista: Monikkolasten yksilöllisyyden tukeminen. <<https://monikkoperheet.fi/tieto/monikkoperheille/lasten-kehitys/>>. Viitattu 19.3.2024

TENK = Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

TENK 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. 11–12. <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf>. Viitattu 7.2.2024

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. 8. <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf>. Viitattu 7.2.2024

Terveyskylä.fi. Raskaudenaikainen seuranta kaksosraskauksissa. Päivitetty 29.10.2020. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/raskaus/monisiki%C3%B6raskaus/kaksosraskauden-ja-raskauden-aikainen-seuranta/raskaudenaikainen-seuranta-kaksosraskauksissa>>. Viitattu 31.1.2024

Tiitinen, Aila 2023. Monisikiöraskaus (monikkoraskaus). Lääkärikirja Duodecim. Duodecim terveyskirjasto. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00154>>. Viitattu 19.1.2024

Tilastokeskus. <https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__kuol/statfin_kuol_pxt_12at.px/table/tableViewLayout1/>. Viitattu 14.2.2024

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Onko laadullinen tutkimus tutkimustyyppiltään teoreettista vai empiiristä tutkimusta? Uudistettu laitos. E-kirja. Helsinki: Tammi. 26–289. Viitattu 25.1.2024

Turville, Nathalie & Alamad, Lara & Denton, Jane & Cook, Robert & Harvey, Merryll 2021. Supporting multiple birth families: Perceptions and experiences of health visitors. Public Health Nursing 39 (1). 229–237. <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/phn.13008>>. Viitattu 18.4.2024

TwinsUK. Twin facts. <<https://twinsuk.ac.uk/twinzone/general-twin-info/twin-facts/>>. Viitattu 31.1.2024

Teemahaastattelun runko

Tutkimuskysymys: Miten identtisen kaksosen oma identiteetti kehittyi nuoruudessaan?	
Teema	Apukysymykset opinnäytetyön tekijöille
Identtisen kaksosen kokemus, käsitys ja tietoperusta	Mitä mielestäsi identiteetillä tarkoitetaan? Miten oman identiteettisi kehittyminen näkyi nuoruudessasi?
Identiteetin kehittymisen keskeiset käännekohtat, tekijät ja haasteet	Mitkä tekijät tai käännekohtat vaikuttivat eniten oman identiteettisi kehittymiseen nuoruudessasi? Liittyikö oman identiteettisi kehittymiseen millaisia haasteita?
Identiteetin kehittymisen vaikutukset perhe-suhteisiin	Miten oman identiteettisi kehittyminen vaikutti suhteeseesi monikkosisarukseesi sekä vanhempiesi? Millaisilla tavoilla identiteetin kehittyminen näkyi sinun ja monikkosisaruksesi/vanhempiesi välillä?
Tuen tarve, tuen saaminen ja tukimuodot	Millaista tukea olet saanut eri tahojen, kuten vanhempiesi, ystäväiesi ja terveydenhuollon osalta identiteetin kehittymiseen? Koetko tuen olleen riittävää? Mitä neuvoja antaisit monikkonuorten vanhemmille tai terveydenhuollon henkilöstölle monikkonuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen?
Vapaamuotoiset lisäykset	Tuleeko sinulle jotain muuta aiheeseen liittyvää mieleen mitä haluaisit tuoda ilmi?

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Identtisten kaksosten kokemuksia oman identiteettinsä kehittämisestä nuoruudessaan

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Opiskelijat: Sienna Peltokangas, 044XXXX, XXXX@metropolia.fi sekä Roosa Hintsala, 044XXXX, XXXX@metropolia.fi. Ohjaaja: Tinja Kaivolahti, 044XXXX, XXXX@metropolia.fi.

Minua [tutkittavan nimi] on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on kuvailla, kuinka identtiset kaksoset kokevat oman identiteettinsä kehittymisen nuoruudessaan.

Olen saanut tutkimustiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

Paikka ja päivämäärä:

_____ , _____ . _____ . _____

Allekirjoitus:

_____

Nimenselvennys:

_____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteenä jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteenä ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Tiedote tutkimuksesta haastateltavalle

Tiedote tutkimuksesta haastateltavalle

Identtisten kaksosten kokemuksia oman identiteettinsä kehittämisestä nuoruudessaan

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä tehtävään tutkimukseen, jossa tutkitaan *identtisten kaksosten identiteetin kehittymistä heidän nuoruudessaan*. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska *ollette vähintään 23-vuotias identtinen kaksonen ja näin ollen teillä on omaa kokemusta aiheesta*. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Pehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta oikeuksiinne tai saamaanne kohteluun.

Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä tehtävän tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla, miten identtiset kaksokset kokevat oman identiteettinsä kehittymisen nuoruudessaan. Tavoitteena on lisätä tietoa identtisten kaksosten identiteetin kehittämisestä, josta hyötyvät sote-alan ammattilaiset sekä monikkoperheet. Identtisen kaksosten identiteetin kehittämisestä saatava tieto vahvistaa monikkoperheiden voimavaroisuutta sekä monikkolapsen kasvun tukemista.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimuksen toteuttajat ovat terveydenhoitajaopiskelijat Sienna Peltokangas sekä Roosa Hintsala Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Mukana opinnäytetyön toteuttamisessa on opinnäytetyön ohjaaja, lehtori Tinja Kaivolahti Metropolista. Tutkimuksen toimeksiantaja on Suomen Monikkoperheet ry. Sopimus opinnäytetyöstä on tehty yhdessä Suomen Monikkoperheet ry:n, terveydenhoitotyön koulutusohjelman sekä opinnäytetyöntekijöiden kesken.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkittavalta odotetaan osallistumista noin 30–45 minuuttia kestävään etähaastatteluun Zoomin välityksellä. Haastattelu on kertaluontoinen yksilöhaastattelu. Lisäksi olisi toivottavaa, että tutkimukseen osallistuva tutustuisi etukäteen annettuihin haastattelukysymyksiin ja suunnittelisi omia vastauksiaan valmiiksi.

Tutkimus toteutetaan siten, että hyödynnämme laadullista tutkimusmenetelmää sekä teemahaastattelua haastattelumenetelmänä. Haastattelun äänitallenne tallennetaan aineiston analysointia varten. Tallenteet hävitetään opinnäytetyön valmistuttua Metropolian ohjeiden mukaisesti. Tutkimuksen on suunniteltu valmistuvan huhti-toukokuussa 2024.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkittavien vakuutusturva

Tutkimukseen ei kuulu mittauksia tai fyysistä rasitusta, joka vaatisi tutkittavien vakuuttamista.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Opinnäytetyö löytyy Theseus -tietokannasta sen valmistuttua ja Monikkoperhe -lehdessä löytyy opinnäytetyön pohjalta tehty artikkeli. Osallistujille ei erikseen ilmoiteta opinnäytetyön valmistumisesta.

Tutkimuksen päätyminen

Myös opinnäytetyön tekijät voivat keskeyttää tutkimuksen suorittamisen, mikäli ilmenee terveydellisiä tai opinnoista johtuvia esteitä työn jatkamiselle. Tutkimuksen päätyttyä työ löytyy kokonaisuudessaan Theseus-tietokannasta.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä opinnäytetyön tekijöille.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Sienna Peltokangas

Puh.

Sähköposti:

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Roosa Hintsala

Puh.

Sähköposti:

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Lehtori

Nimi: Tinja Kaivolahti

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / yksikkö

Puh.

Sähköposti:

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuojastatus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoja, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla Metropolia Ammattikorkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Metropolia Ammattikorkeakoulu sekä opinnäytetyöntekijät Sienna Peltokangas ja Roosa Hintsala yhdessä.

Yhteisrekisterinpitäjien vastuut

Kuka vastaa henkilötietojen käsittelystä koko niiden elinkaaren ajan? (kuka päättää esim. henkilötietojen säilytysajasta ja kuka poistaa ne, kun säilytysaika on umpeutunut?) **Opinnäytetyöntekijät**

Kuka valitsee/päättää henkilötietojen käsittelyssä käytettävistä työvälineistä (tietojärjestelmät/ohjelmistot)? Kuka vastaa henkilötietojen käsittelyssä käytettävien työvälineiden ja/tai tallennusalueiden tietoturvasta? Kuka laatii henkilötietojen käsittelysopimukset järjestelmätoimittajien kanssa? **Metropolia Ammattikorkeakoulu**

Kuka vastaa rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta? **Opinnäytetyöntekijät**

Kuka vastaa rekisteröidyn informoinnista? **Opinnäytetyöntekijät**

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteishenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteys henkilön nimi: Sienna Peltokangas

Organisaatio: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Puh.

Sähköposti:

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Henkilötietojen käsittely on oikeutettua ainoastaan silloin, kun se on tutkimukselle välttämätöntä. Kerättävät henkilötiedot on minimoitava, niitä ei saa kerätä tarpeettomasti tai varmuuden vuoksi.

- Äänitallenne

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Työvälineet: Henkilötietoihin luokiteltava äänitallenne tallentuu ainoastaan Zoom -videoviestintäpalveluun. Henkilötietonne on suojattu ja niihin on pääsy vain tutkijalla käyttäjätunnuksen ja salasanan avulla.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus on saada teidän omin sanoine antama kuvaus kokemuksestanne oman identiteettinne kehittymisestä nuoruudessanne.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Suostumus

Tutkimuksen kesto aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

3,5 kuukautta.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Tutkimuksen päättymisen jälkeen henkilötietonne hävitetään.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

Tietojanne ei luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

Henkilötietojenne mahdollinen siirto EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle

Tietojanne ei siirretä EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen

- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnuskoodi ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa ilman koodiavainta. Koodiavainta, jonka avulla yksittäisen tutkittavan tiedot ja tulokset voidaan tunnistaa, säilyttävät opinnäytetyöntekijät 3,5 kuukauden ajan eikä tietoja anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Tutkimusaineistoa ja tutkimuksen yhteydessä kerättyjä näytteitä säilytetään Zoom -viideviestintäpalvelussa 3,5 kuukautta, jonka jälkeen ne hävitetään poistamalla tiedostot palvelusta.

Tutkimuksessa kerättyä aineistoa ei käytetä tutkimuksiin myöhemmin.